

Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz

Labaš, Sanja

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:846890>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

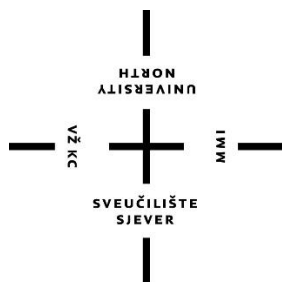
Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad

**Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u
politici: komparativni prikaz**

Sanja Labaš, 2616/336

Koprivnica, kolovoz 2019. godine

**Sveučilište
Sjever**

Poslovanje i menadžment u medijima

Završni rad

**Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u
politici: komparativni prikaz**

Student

Sanja Labaš, 2616/336

Mentor

izv. prof. dr. sc. Petar Kurečić

Koprivnica, kolovoz 2019. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za poslovanje i menadžment u medijima		
PRISTUPNIK	Sanja Labaš	MATIČNI BROJ	2616/336
DATUM	30.08.2019.	KOLEGIJ	Politički pojmovi i ideje
NASLOV RADA	Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz The Causes of Underrepresentation of Females in Politics: A Comparative Overview		
MENTOR	Petar Kurečić	ZVANJE	Izvanredni profesor
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv.prof.dr.sc. Ante Rončević, predsjednik 2. izv.prof.dr.sc. Goran Vojković, član 3. izv.prof.dr.sc. Petar Kurečić, član mentor 4. doc.dr.sc. Ana Globočnik Žunac, zamjenska članica 5.		

Zadatak završnog rada

BROJ 149/PMM/2019

OPIS

Tema završnog rada bit će „Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz”. Istraživati će se povijesni put za pravo glasa i prava žena općenito. Opisat će se situacije u pojedinim zemljama. Kao glavni zadatak analizirati će se participacija žena svih saziva Hrvatskog sabora, istražiti će se stanje u Europskom parlamentu te proći kroz sadašnji saziv Gradskog vijeća Grada Varaždina.

Cilj rada:

- dati kraći pregled povijesne borbe žena za ravnopravnost, posebice kad je u pitanju borba za pravo glasa;
- ukazati na povijesne uzroke podzastupljenosti u sudjelovanju žena u politici;
- ukraltko analizirati suvremene trendove kad je u pitanju zastupljenost žena u politici u Hrvatskoj i svijetu kroz primjere.

Provesti će se online anketa o zastupljenosti žena u politici, koja će dati odgovore na pitanja kao što su:

- Je li broj aktivnih žena u politici vjerodostojan ili je rezultat medijske manipulacije?
- Kako na sastavljanje lista utječe kvota žena od 40% koju definira Zakon o ravnopravnosti spolova.

Kroz rad spomenut će se imena nekih od žena koje su uspjele napredovati u politici te njihovi rezultati. Napravit će se intervju s jednom od najaktivnijih hrvatskih zastupnica u Europskom parlamentu, gđom Dubravkom Šuicom, te dati kratki pregled aktivnosti hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu, također jedne od najaktivnijih, Biljane Borzan.

ZADATAK URUČEN

06.03.2019.

POTPIS MENTORA

Petar Kurečić

Predgovor

Tema ovog završnog rada je „Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz“. Obuhvaća analizu participacije svih saziva Hrvatskog sabora, analizu stanja u Europskome parlamentu i Gradskome vijeću Grada Varaždina. Žene kroz povijest nisu imale prava, a borbe da to ostvare dugo su trajale. Takav ih je način života dovodio do depresivnog stanja i velikog broja samoubojstava.

Danas je situacija mnogo drugačija. Žene imaju pravo glasa, ali još uvijek postoje radna mjesta i politička sredina u kojima su diskriminirane.

Cilj rada je dati kraći pregled povijesne borbe žena za ravnopravnost, posebice kad je u pitanju borba za pravo glasa, ukazati na povijesne uzroke podzastupljenosti u sudjelovanju žena u politici te ukratko analizirati suvremene trendove kad je u pitanju zastupljenost žena u politici u Hrvatskoj i svijetu kroz primjere.

Nedostaje li žena u političkom svijetu te koliko ih društvo prihvaća, odnosno odbacuje, prikazat ću kroz anketu provedenu na više od 150 ispitanika. Je li broj aktivnih žena u politici vjerodostojan ili je rezultat medijske manipulacije? Što se ustvari dogodilo na lokalnim izborima u Varaždinu 2017. godine? Koliki je broj gradskih vijećnica i kako na sastavljanje lista utječe kvota žena od 40% koju definira Zakon o ravnopravnosti spolova?

Odgovori na spomenuta pitanja glavna su tema ovog završnog rada.

Sažetak

Rad „Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz“ govori o povijesti žena i borbi za pravo glasa koji u prošlosti nisu imale. Uz sva prava koja danas imaju, nezamislivo je da se žene u neka davna vremena nisu smjele obrazovati ni biti na vodećim položajima. Tema spomenutog rada obuhvaća trenutno stanje u Hrvatskoj te kako smjernice koje nalaže Europska unija utječu na zakonodavstvo u njoj.

Jadranka Kosor bila je prva premijerka u Republici Hrvatskoj, dok je Kolinda Grabar-Kitarović prva hrvatska predsjednica. Trebalo je mnogo hrabrosti da kao žene prihvate takve rukovodeće funkcije, ne samo zbog privatnog života, već i zbog medijskog pritiska kojem zasigurno više podliježu, nego muškarci.

Stanje u Hrvatskoj, kao državi članici Europske unije, može se najbolje opisati kroz rad zastupnica Dubravke Šuice i Biljane Borzan, te usporedbom participacije žena na izborima za EU parlament, Hrvatski sabor te lokalnim izborima grada Varaždina.

Vidljivo je da su žene i dalje diskriminirane u političkom, ali i poslovnom okruženju. Unatoč tomu, postoje one koje su uspjele i koje aktivno sudjeluju u političkome životu, kako Hrvatske, tako i svijeta.

Ključne riječi: povijest, politika, žene, ravnopravnost, izbori, participacija

Abstract

The paper „The Causes of Underrepresentation of Females in Politics: A Comparative Overview" discusses the history of women and the struggle for the right to vote that they did not have in the past. With all the rights they have today, it is inconceivable that in the past women were not allowed to be educated or hold leadership positions. The topic of this paper covers the current situation in Croatia and how the guidelines laid down by the European Union affect its legislation.

Jadranka Kosor was the first female Prime Minister of the Croatian Republic, while Kolinda Grabar-Kitarović is the first female Croatian President. It took a lot of courage to accept such leadership roles as women, not only because of their private lives, but also because of the media pressure, as they are certainly more of a subject to it than men.

The situation in Croatia, as a Member of the European Union, can be best described through the work of MPs Dubravka Šuica and Biljana Borzan as well by comparing women's participation in elections running for the EU Parliament, the Croatian Parliament and the local elections in the city of Varaždin.

It is evident that women continue to be discriminated in the political sphere, as well as in the business environment aspect. Nevertheless, there are those who have succeeded and are actively participating in political life, both in Croatia and worldwide.

Keywords: history, politics, women, equality, elections, participation

Popis korištenih kratica

EU	Europska unija
EIGE	Europski institut za ravnopravnost spolova
JLS	Jedinica lokalne samouprave
RH	Republika Hrvatska
BM 365	Bandić Milan 365 - Stranka rada i solidarnosti
GLAS	Građansko-liberalni savez
HDS	Hrvatska demokršćanska stranka
HDSSB	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje
HDZ	Hrvatska demokratska zajednica
HNS	Hrvatska narodna stranka - liberalni demokrati
HRAST	HRAST - Pokret za uspješnu Hrvatsku
HSLŠ	Hrvatska socijalno-liberalna stranka
HSS	Hrvatska seljačka stranka
HSU	Hrvatska stranka umirovljenika
IDS	Istarski demokratski sabor
Most	Most nezavisnih lista
NHR	Neovisni za Hrvatsku
NLM	Nezavisna lista mladih
NZ	Nezavisni
PH	Promijenimo Hrvatsku
SDP	Socijaldemokratska partija Hrvatske
SDSS	Samostalna demokratska srpska stranka
SNAGA	Snaga - stranka narodnog i građanskog aktivizma
EPP	Klub zastupnika europske pučke stranke
FEMM	Odbor za prava žena i jednakost spolova

Sadržaj

1. Uvod	10
2. Prava žena kroz povijest	12
2.1. Pravo na pobačaj.....	16
2.3. Žene u Hrvatskoj	18
3. Jednakost muškaraca i žene	20
4. Žene i politika	26
4.1. Vlada Republike Hrvatske	29
4.1.1. Jadranka Kosor	32
4.2. Kolinda Grabar-Kitarović.....	34
4.3. Hrvatski sabor.....	36
4.3.1. D'Hondtova metoda raspodjele glasova	42
4.4. Lokalni izbori 2017. godine, Varaždin	42
5. Europski parlament.....	44
5.1. Dubravka Šuica.....	47
5.1.1. Dubravka Šuica – intervju (siječanj 2019. godine)	47
5.2. Biljana Borzan	52
6. Anketa.....	53
7. Zaključak	62
8. Literatura	65
Popis slika.....	69

1. Uvod

Tema ovog rada proteže se još od same povijesti, odnosno srednjega vijeka kada žene nisu imale prava kakva imaju danas. Žene nisu imale pravo na obrazovanje, nisu smjele izlaziti iz kuće, nisu mogle tražiti razvod, služile su samo da rode i odgajaju djecu. Borbe za ženska prava počela su Francuskom revolucijom, a ulazak žena u politički svijet bio je dosta spor, ali na kraju svega uspješan.

Danas postoje žene u političkom svijetu, postoji Zakon o ravnopravnosti spolova koji definira i obveze dužnosnika prilikom sastavljanja izbornih lista, a upravo taj akt izjednačava muškarce i žene u političkome svijetu. Koristi li se spomenuti akt tek toliko da se zadovolje kvote, kako bi se izbjegle kazne? Razmišlja li se pritom o obrazovanosti, stručnosti, kvaliteti, lojalnosti ili samo o tome da se zadovolji potrebna kvota, što rezultira time da su žene većinom na samome dnu liste?

Kakva se poruka time šalje drugim ženama, mladim osobama ili općenito društvu? Jesmo li tu da služimo narodu ili da pojedinci zadovoljavaju svoje interese?

Teško je ženama u političkom svijetu napredovati, ali usprkos svemu, ima i onih koje su uspjele, kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti. Danas se žene još uvijek diskriminiraju u poslovnom i u političkom okruženju, strepe za svoja radna mjesta, boje se otići na bolovanje i usprkos zakonima, nije rijetkost da žene dobivaju otkaze nakon povratka s porodiljnog dopusta.

Kako je biti prva žena na političkoj funkciji u Hrvatskoj znaju vrlo dobro Jadranka Kosor i Kolinda Grabar-Kitarović. Prva premijerka i prva predsjednica su žene koje su dosta često zauzimale medijski prostor, ne samo zbog političkih funkcija, već i zbog stila oblačenja te načina ponašanja.

Politička scena proširila se ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, ali nažalost mediji ne prenose mnogo informacija o radu Europske unije i samog parlamenta. Činjenica je da je rad u parlamentu svakako zanimljiviji zbog različitih zemalja i njihovih kultura, ali i korisniji u pogledu većih mogućnosti ostvarivanja prava žena i ostalih dobrobiti za Hrvatsku. Dubravka Šuica i Biljana Borzan su jedne od aktivnijih zastupnica u Europskom parlamentu, a svojom aktivnošću kroz odbore, čije su članice, zastupaju interese žena i bore se za njihova prava. Mnogi kritiziraju zastupnike u Europskom parlamentu zbog prevelikih prihoda, no nitko ne razmišlja o tome koliko je to iscrpljujuće, posebice za žene koje su istovremeno i majke te moraju brinuti za svoje obitelji.

Lokalni izbori u Varaždinu nisu prošli u najboljem svijetlu po pitanju zastupljenosti žena. Razočaravajuće je koliko je malo žena bilo na listama među prvih pet kandidata, što dokazuje da se žene stavljaju na liste samo da se ispuni potrebna kvota.

Napredak se vidi u svakom pogledu, međutim, je li to dovoljno za društvo i je li to dovoljna motivacija ostalim ženama da se počnu aktivno baviti politikom?

2. Prava žena kroz povijest

Žene su u prapovijesti živjele kratko, umirale su prije 20-e godine života, rijetko doživljavale 40-e, a teško radile od jutra do mraka. U tom kratkom životnom vijeku, žene su razvile golem raspon djelatnosti i vještina: sakupljanje hrane, skrb za djecu, kožarstvo i izrada odjevnih predmeta i posuda od životinjske kože, kuhanje, lončarstvo, oblikovanje perli i ukrasa od zubi i kosti, podizanje skloništa, izrada oruđa raznih namjena, uporaba biljaka i trava za medicinske svrhe.¹

Iz priloženog se vidi koliko su žene zapravo bile važne kroz samu povijest po pitanju preživljavanja i odgoja djece, a na kraju nisu imale pravo glasa da odlučuju o važnim pitanjima za budućnost. Žalosna je činjenica da su žene umirale mlade. Sve navedeno dokazuje da su žene jake i da mnogo toga ovisi o njima.

Mnogi starovjekovni zakonici bave se i pravima žena. Jedan od najstarijih i najbolje sačuvanih je Hamurabijev zakonik iz 17. st. pr. Kr. iz Babilona. Prema tome zakoniku, koji je poznat po načelu „oko za oko, zub za zub”, žena u braku zadržava miraz u svome vlasništvu do svoje smrti, nakon čega ga nasljeđuju djeca, ali njime tijekom braka upravlja muž.²

Žene nisu smjele izaći iz kuće, muškarci su bili odgovorni za sve i imali vlast nad ženama i njihovim životima. Iako je u ono vrijeme to bio sasvim normalan život, na ženama je zasigurno ostavio trag i negativno iskustvo. Međutim, postojale su i one žene koje nisu prihvaćale takav način života.

Grkinja Agnodika (4. st. pr. Kr.) smatra se prvom poznatom ginekologinjom na svijetu. Liječila je žene prerušena u muškarca te je zbog svojih liječničkih uspjeha optužena da zavodi svoje pacijentice. Na sudu je otkrila da je žena i oslobođena je optužbi.³

Rimljanka Fabiola (4. st. pr. Kr.) smatra se prvom poznatom kirurginjom.⁴

Hipatija iz Aleksandrije (4. st.) prva je po imenu poznata žena matematičarka. Oko 400. g. dolazi na čelo Platonove akademije u Aleksandriji, gdje drži predavanja iz matematike i filozofije. Sudjelovala je u pisanju mnogih poznatih matematičkih djela toga razdoblja. Osmislila je astrolab i bila je posljednja knjižničarka poznate aleksandrijske biblioteke.

¹ Matotek, V., 2010, Hrvatski povijesni portal, Prava žena kroz povijest, pristupljeno 19.04.2019., <http://povijest.net/2018/?p=1456>

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

Godine 415. ubila ju je na cesti kršćanska rulja koja je smatrala da ženama nije mjesto u znanosti.⁵

Neke žene iz povijesti poznate su i kao vladarice, primjerice Kleopatra. Kleopatra VII. je bila posljednja, a vjerojatno i najpoznatija egipatska kraljica za čije je vladavine Egipat dosegao svoj najveći opseg u cijeloj svojoj povijesti. Velike zasluge za ovu povijesnu činjenicu mogu se pridati velikom rimskom vojskovođi Marku Antoniju, posljednjoj velikoj ljubavi slavne kraljice te ocu troje djece. Poznato je da je, prije Marka Antonija, Kleopatra bila u vezi s Julijem Cezarom, kojemu je rodila sina Cezariona. Nakon poraza u bitci kod Akcija 31. g. pr. Kr, Marko Antonije i Kleopatra su početkom kolovoza 30. g. pr. Kr. počinili samoubojstvo. Legenda kaže da je egipatska kraljica Kleopatra VII. počinila samoubojstvo tako da je dopustila da ju ugrize otrovna egipatska zmija kobra.⁶ Međutim, neka nova istraživanja su pokazala da je sama napravila otrov od raznih biljaka te utonula u smrtonosan san.

U srednjem vijeku nije bilo nikakvih promjena po pitanju prava žena, već se na neki način ta situacija pogoršavala. Žene su postale vlasništvo muškaraca koje su služile samo za odgoj djece i upravljanje kućom. Činjenica je da djevojčice kod poroda nisu bile toliko poželjne kao novorođenčad. Od žena se u ono vrijeme htio napraviti dojam da su nesposobne, neobrazovane i nestručne. Na neki način i jesu to bile jer nisu imale pravo na obrazovanje. Srednji vijek je također poznat i po spaljivanju vještica, a vješticama su prozivali svaku ženu koja je pokazala imalo znanja i inteligencije. Smrtnost žena nije bila velika samo zbog te činjenice, već i zbog loših zdravstvenih uvjeta. Žene su umirale pri porodu, a mnoge su od njih zbog takvog načina života postale depresivne i počinile samoubojstvo.

Početak borbe žena za prava glasa je Francuska revolucija. Parižanke su činile veliki dio snaga koja je 1789. pokrenula revoluciju zbog gladi u gradu. Žene su krenule u pohod na dvorac Versailles, u kojem se nalazila kraljevska obitelj, usput pljačkajući trgovine i gostionice. Također su sudjelovale i u napadu na tvrđavu Bastille. To nije bilo prvo aktivno sudjelovanje žena u nekoj revoluciji (Amerikanke su sudjelovale u američkom ratu za neovisnost), ali je tada prvi put javno i glasno izrečeno da i žene moraju dobiti određena prava.⁷

⁵ Matotek, V., 2010, Hrvatski povijesni portal, Prava žena kroz povijest, pristupljeno 19.04.2019., <http://povijest.net/2018/?p=1456>

⁶ Štimac, I., 2014, Stara povijest, Moderan magazin za staru povijest, Čiji je otrov ubio egipatsku kraljicu Kleopatru?, pristupljeno 17.07.2019., <https://www.starapovijest.eu/ciji-je-otrov-ubio-egipatsku-kraljicu-kleopatru/>

⁷ Matotek, V., 2010, Hrvatski povijesni portal, Prava žena kroz povijest, pristupljeno 19.04.2019., <http://povijest.net/2018/?p=1456>

Prva zemlja koja je stekla pravo glasa je Novi Zeland 1893. godine. Pokret za žensko pravo glasa na Novom Zelandu je započeo s Kate Sheppard koja je prije toga osnovala novozelandski ogranak Ženske kršćanske trezvenjačke unije. Protivila se konzumaciji i distribuciji alkoholnih pića te je smatrala da će se zakoni sukladno tomu donijeti lakše ako će žene stajati iza toga. Izborni zakon s pravom glasa za žene je dobio kraljevski pristanak od guvernera Lorda Glasgowa 19. rujna 1893., a žene su prvi put glasale na izborima te iste godine 28. studenog.

Među prvim zemljama koje su također stekle pravo glasa bile su primjerice Danska, Finska, Norveška, Švedska i dr. Finska je prva europska zemlja koja je ženama omogućila puno pravo sudjelovanja na izborima. Zakon kojim su one dobile pravo da biraju i same budu birane usvojen je 1906. godine. Finska je u to doba bila dio Ruskog Carstva, pa zakon nije mogao stupiti na snagu prije odobrenja cara Nikole II. koji ga je ratificirao 20. srpnja 1906. U Norveškoj su pravo glasa dobile 1913., u Danskoj 1915., a u Švedskoj 1921. godine.

Švicarska je bila jedna od posljednjih europskih zemalja koja je ženama dala pravo glasa. Razlog tomu dijelom je bila konzervativnost Švicaraca. Konzervativne Švicarke čak su osnovale Udrugu švicarskih žena za borbu protiv prava glasa žena. Drugi je razlog bilo to što se o tome odlučivalo na referendumima na kojima su glasači bili, dakako, muškarci. Tako je na nacionalnom referendumu o ženskom pravu glasa 1959. godine 67% švicarskih muškaraca bilo protiv.⁸ Nakon brojnih referenduma, prva žena koja je izabrana za zastupnicu 1971. godine je Elisabeth Blunschy. Ona je 1977. godine i prva žena predsjednica Švicarskog nacionalnog vijeća. Godine 1981. ravnopravnost spolova i jednaka plaća za jednak rad upisana je u švicarski ustav. Do 2018. godine Švicarska je u Izvješću Svjetskog ekonomskog foruma rangirana kao dvadeseta zemlja s najviše ravnopravnih spolova u svijetu i deseta u Europi.⁹

Pobačaj na zahtjev postao je legalan u prvih 12 tjedana trudnoće 2002. Također te godine, pilula „jutro nakon“ je puštena na prodaju bez recepta.¹⁰

Francuskom revolucijom došlo je do promjena. Nizale su se Deklaracije o pravima žena u kojima su tražile pravo na podjelu imovine ako dođe do razvoda, pravo na obrazovanje, zapošljavanje, pravo glasa i naravno participiranje u politici odnosno obnašanje političkih funkcija. Iako je taj put prema politici bio doista spor, ipak nije bio neostvaren put.

⁸ Povijest.hr, Zašto u Švicarskoj žene dugo nisu imale pravo glasa? (1971.), pristupljeno 19.08.2019., <https://povijest.hr/nadanasnjidan/zasto-u-svicarskoj-zene-dugo-nisu-imale-pravo-glasa-1971/>

⁹ TheLocalch, 13 key milestones in the history of women's rights in Switzerland, pristupljeno 19.08.2019., <https://www.thelocal.ch/20190308/12-fascinating-facts-about-the-history-of-womens-rights-in-switzerland>

¹⁰ Ibid.

Prva premijerka u povijesti je Sirimavo Bandaranaike, premijerka Šri Lanke od 1960. godine. Indira Ghandi 1966.g. postaje premijerka Indije, a 1979. Benazir Bhutto u Pakistanu, a Margaret Thatcher u Velikoj Britaniji. Prva predsjednica države u povijesti je Vigdis Finnbogadottir, predsjednica Islanda od 1980. godine.¹¹

Tim ženama nije bilo jednostavno obnašati političke dužnosti i nije im bilo lako ostvariti svoje ciljeve. Indira Ghandi koja je bila indijska premijerka i jedna od vodećih lidera u pokretu Nesvrstanih, od rane je mladosti bila aktivna u brojnim organizacijama za prava žena. Zbog optužbi za protudržavnu aktivnost provela je 13 mjeseci u zatvoru, ali se odmah nakon toga vratila na političku scenu. Godine 1984. Indira je ubijena u atentatu, ali se i danas smatra iskonskim vođom Indije. Iako je Indija imala ženu na čelu Vlade, potrebno je spomenuti kako je participacija žena u politici izuzetno mala, što ima veze s kulturnom tradicijom i lošim obrazovanjem.

Lošiji položaj žena u indijskom društvu reflektira se rano u životu svake djevojčice. Istraživanja pokazuju da u mnogim područjima žene doje svoje sinove dulje nego kćeri. U obiteljima s više djece, dječaci imaju prednost kada se radi o obrazovanju. Pravilo je i dalje da će djevojka udajom napustiti rodni dom i prijeći u muževu obitelj, a time i biti izgubljena za vlastitu.¹²

Oduvijek se u Indiji, za vjenčanje po hinduističkim običajima, od mladenkine obitelji tražio ogroman miraz. Iako je to već desetljećima zabranjeno, ova se tradicija nije ugasila. Mladenkina obitelj izgubila bi obraz ako ne bi platila miraz, stoga žene i djevojke u obitelji predstavljaju veliki financijski teret. U nekim se područjima, prije svega u sjevernim pokrajinama Punjabu i Haryani, zbog toga zadnjih godina povećao broj pobačaja kod žena koje su nosile ženski fetus.¹³

U najnovijoj studiji organizacije Human Rights Watch navodi se da su u Indiji žene i djeca zabrinjavajuće često izloženi zlostavljanjima. Spomenuta organizacija traži od indijske vlade da ih bolje zaštiti. Žene moraju prevladati strah da bi se obratile nadležnim službama jer ih često ne shvaćaju ozbiljno što dodatno uvećava njihovu bol. Teško je i djeci, policija im ne vjeruje i omalovažava ih. Poznat je slučaj 14-godišnje djevojčice koju je silovao član jedne utjecajne porodice. Kada je u policiji željela podnijeti prijavu, zatvorena je. Dvanaest dana

¹¹ Matotek, V., 2010, Hrvatski povijesni portal, Prava žena kroz povijest, pristupljeno 19.04.2019., <http://povijest.net/2018/?p=1456>

¹² Kobeščak, S., 2013, Teme, DW, Nezaštićene indijske žene, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/nezastitene-indijske-ene-indijske-%C5%BEene/a-16774923>

¹³ Ibid.

nije smjela razgovarati s roditeljima. Za to vrijeme policajci su djevojčicu pokušavali nagovoriti da povuče prijavu.¹⁴

Kako bi se pomoglo žrtvama, najavljeno je prošle godine otvorenje više desetaka centara za pomoć ženama širom Indije. Ta inicijativa pod nazivom "Justice for her" pokrenuta je u suradnji s jednim britanskim sveučilištem. Vlasti indijske savezne države Madhya Pradesh, u kojoj je zabilježeno najviše slučajeva silovanja, žele otvoriti više od 50 takvih centara. Savezna država Haryana također sudjeluje u tom projektu. No, za žene koje su proteklih dana u toj državi silovane i ubijene, ova inicijativa dolazi prekasno.¹⁵

Činjenica je kako je za lošu participaciju žena u politici odgovorno loše obrazovanje, kulturna tradicija, ali i cjelokupno društvo koje ne poštuje zakone. Sudeći po tome, ženama nije nimalo lako napredovati u takvim sredinama. Uz takve predrasude i stereotipe, i one koje su uspjele nešto postići, susretale su se svakodnevno s brojnim neprijateljima, čiju podršku nisu imale samo zato što su žene.

Sa ženama na čelu neke države, borba za ženska prava ima sigurno pozitivnije rezultate jer one najbolje znaju kako je u njihovoj „koži“. Zuzana Čaputova ove je godine izabrana za predsjednicu Slovačke, a godinama se borila za građanska prava. Zsigurno će njen doprinos u borbi za ženska prava biti veliki. Kritiziraju ju Crkva i ostale konzervativne skupine zbog stava o pobačaju i homoseksualcima.

Istraživanja pokazuju da su zemlje s većim udjelom žena na izvršnim i neizvršnim položajima naprednije i bogatije.

2.1. Pravo na pobačaj

Pravo na pobačaj u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece.¹⁶ Temeljni dokument za zaštitu djece na globalnoj razini je Konvencija o pravima djeteta Ujedinjenih naroda (1989.) i Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima. Cilj Konvencije je zaštita djece u svim segmentima kroz razdoblje djetinjstva. Međutim, ni jedan od dokumenata ne definira svoje članke u smislu ima li to dijete pravo biti rođeno ili ne.

¹⁴ Küstner, K., 2013, Teme, DW, Zlostavljanja djece u Indiji - zakoni postoje, ali se ne poštuju, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/zlostavljanja-djece-u-indiji-zakoni-postoje-ali-se-ne-po%C5%A1tuju/a-16588294>

¹⁵ Felden, E., 2018, Teme, DW, Indija i Pakistan: silovanje kao društveni problem, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/indija-i-pakistan-silovanje-kao-dru%C5%A1tveni-problem/a-42315232>

¹⁶ Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece, Narodne novine, br. 18/1978.

U okviru EU najliberalnija država članica, kada se govori o pravu na pobačaj, je Švedska. U Švedskoj je moguće pobačaj napraviti do 18. tjedna trudnoće, a pravo imaju i maloljetnice. Slijede ju Francuska, Španjolska i Rumunjska s 14 tjedana za obavljanje pobačaja, dok se u 13. tjednu trudnoće pobačaj može napraviti u Italiji. U većini zemalja granica za obavljanje pobačaja je 12 tjedana i to u Njemačkoj, Estoniji, Austriji, Bugarskoj, Belgiji, Danskoj, Francuskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Latviji, Litvi, Češkoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Hrvatskoj.

Zemlja u kojoj je pobačaj zabranjen je Malta, dok je Irska ove godine u svibnju odbacila zabranu pobačaja referendumom. U nekim zemljama pobačaj je dozvoljen samo u slučaju silovanja ili malformacije fetusa, kao npr. u Poljskoj.

U većini država EU-a troškove pobačaja na zahtjev za sve žene pokriva zdravstveno osiguranje od Belgije, Velike Britanije, Nizozemske, Švedske, Danske, Finske, Italije, pa do Portugala, Španjolske, Litve, Grčke itd., dok se oni naplaćuju u Hrvatskoj, Austriji, Slovačkoj, Latviji, Češkoj i Luksemburgu.¹⁷

Ustavni sud dao je Vladi rok da do veljače ove godine napiše novi prijedlog zakona o pobačaju. Ministar zdravstva Milan Kujundžić rekao je da će taj rok biti probijen jer je tek nedavno osnovano povjerenstvo koje će analizirati zakone koji su na snazi u zemljama Europske unije.¹⁸

Temeljem europskih rješenja prijedlog povjerenstva ne bi se trebao bitnije razlikovati od važećeg zakona, a to znači da će i dalje postojati mogućnost da žena prekine trudnoću na vlastiti zahtjev. Kažu da zabrana nije opcija jer na tome ustraje samo manji broj zemalja poput Malte, Andore, Lihtenštajna i San Marina, dok je pobačaj u Sjevernoj Irskoj i u Monaku moguć samo ako je ugrožen život žene ili ploda.¹⁹

Prijedlozi rješenja za novi zakon o prekidu trudnoće:

- pobačaji se mogu raditi na zahtjev žene
- prekid moguć do 12. tjedna
- savjetovanje prije pobačaja na dobrovoljnoj bazi
- žene će i dalje plaćati pobačaje

¹⁷ N1info, Pravo na pobačaj, kako ga reguliraju zemlje Europe, pristupljeno 19.08.2019., <http://hr.n1info.com/Vijesti/a351528/Pravo-na-pobacaj-Kako-ga-reguliraju-zemlje-Europe.html>

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Jureško, G., Jutarnji list, Nova pravila za pobačaj, Jedna od novosti u zakonu je i odredba o pravu na priziv savjesti, stručnjaci se najviše podijelili oko jednog pitanja, pristupljeno 18.08.2019., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nova-pravila-za-pobacaj-jedna-od-novosti-u-zakonu-je-i-odredba-o-pravu-na-priziv-savjesti-strucnjaci-se-najvise-podijelili-oko-jednog-pitanja/8277224/>

- zahvat će biti moguć samo u ovlaštenim klinikama
- povećat će se nadzor nad radom ovlaštenih klinika
- priziv savjesti uvrstit će se u zakon²⁰

Jedna od novosti u zakonu bit će odredba o pravu na priziv savjesti ginekologa, odnosno morat će se naći rješenje koje će osigurati ženama pobačaj, a da istodobno dio liječnika taj zahvat ne mora raditi, na što i po drugim važećim propisima ima pravo. Naime, ovlaštena klinika morat će u tom slučaju osigurati ginekologa koji će obaviti taj zahvat.²¹

2.3. Žene u Hrvatskoj

U današnje vrijeme svjedočimo čestim verbalnim napadima na žene, posebice u komentarima na raznim portalima ili društvenim mrežama. I kroz povijest su u Hrvatskoj postojali česti verbalni napadi na žene.

Kad je riječ o ženama, najveći je broj onih koji su na različite načine pogađali ženinu seksualnu reputaciju, označavajući je ili kao izravnog aktera ili kao posrednicu u seksualnoj trgovini, uvredljivim riječima „kurvo“ i „rofijano“ (svodilja).²² Spomenuti epiteti koji su se davali u ono vrijeme ženama uništili su ugled ne samo njoj osobno, već i njenom suprugu ili obitelji. Epiteti takve vrste dodjeljivali su se ženama čiji su supruzi bili odsutni radi posla, koje su radile kao prodavačice ili bile sluškinje. Nije to samo utjecalo na njihov javni, već i na privatni život.

Nije rijedak slučaj da su žene same sebi najveći neprijatelji, jer se smatraju konkurencijom. U povijesti su se teški prekršaji kažnjavali progonom iz države ili kaznama sramote kao što je npr. ophodnja na magarcu.

Žene su imale ulogu majke dok su muževi raspolagali njenom imovinom, imali su isključiva roditeljska prava. Primjerice, u Francuskoj su muževi mogli i nadgledati njezinu poštu, a u slučaju nevjere muž je mogao tražiti razvod, dok je ženi to pravo bilo ograničeno i trebala je mužev pristanak o zapošljavanju ili nastavku školovanja.²³

²⁰ Jureško, G., Jutarnji list, Nova pravila za pobačaj, Jedna od novosti u zakonu je i odredba o pravu na priziv savjesti, stručnjaci se najviše podijelili oko jednog pitanja, pristupljeno 18.08.2019., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nova-pravila-za-pobacaj-jedna-od-novosti-u-zakonu-je-i-odredba-o-pravu-na-priziv-savjesti-strucnjaci-se-najvise-podijelili-oko-jednog-pitanja/8277224/>

²¹ Ibid.

²² Feldman, A., Žene u Hrvatskoj, ženska i kulturna povijest, Ženska infoteka, 2004, str. 141-142

²³ Cf. ibid., str. 157

S jedne strane promicanje obrazovanja bio je bitan korak prema stjecanju političkih prava, a s druge strane žene su tijekom obrazovanja stjecale određeni nivo ekonomske, socijalne i emocionalne samostalnosti.²⁴

U sedamdesete godine žene su ušle s tek izborenim pravom na više djevojačke škole, institucije koje su po svojoj strukturi i postavljenim zadacima imale za cilj reproducirati i utemeljiti postojeću ulogu žene u društvu, da bi im se krajem 19. i početkom 20. stoljeća pružila mogućnost sveučilišnog obrazovanja.²⁵ Koliko god zvučalo nevjerojatno, to je doprinijelo i tomu da je u Hrvatskoj izašao i prvi ženski list pod imenom „Domaće ognjište“ koji su pokrenule učiteljice. Časopis je bio namijenjen ženama u Hrvatskoj kroz koji su jasno davale do znanja kako se zalažu za obrazovanje žena jer će na taj način biti još bolje majke, žene i odgajateljice, ali će im isto tako pomoći da budu društveno korisne. Kroz časopis su apelirale i da se ukine celibat za učiteljice, naglašavale borbu za jednakost plaća i iz svega su proizašli pozitivni rezultati.

Važno je spomenuti da se za žensko pravo glasa u Hrvatskoj zalagao i Stjepan Radić. U proljeće 1914. godine u Saboru je donesen Zakon po kojemu su žene mogle zadržati službu, ali su morale na izbor bračnog partnera dobiti dozvolu državnih vlasti.²⁶

Stjepan Radić koji je bio prvi hrvatski politolog, školovao se u Pragu i Parizu, protivio se navedenom Zakonu, a kao vođa seljačke stranke zastupao je liberalne ideje, zalagao se za opće pravo glasa, parlamentarnu demokraciju, zastupao je zaštitu ljudskih i građanskih prava od državne vlasti, odvajanje crkve od države, ravnopravnost žena i zaštitu nacionalnih manjina. Glavni okidač da on zastupa žene i bori se za njihova prava bila je njegova majka Ana koja se izborila da u njihovom selu maknu starješinu jer ju je htio prebiti. Ana je tako dobila veliku podršku svojih sumješтана koji su je molili da preuzme tu dužnost što je ona prihvatila i uspješno radila. Ana je bila nepismena, ali ipak uspješna i hrabra žena koja je sina učila da mora raditi za dobrobit svog naroda.

Iako se Stjepan Radić zalagao za prava žena, ipak nije nametao svoja stajališta Seljačkoj stranci čiji je bio član, već se prilagođavao većini.

Danas po pitanju stranaka nije puno drugačija situacija. Ima članova koji imaju svoje mišljenje i stavove, ali nažalost nekad su ignorirani ili jednostavno neprihvaćeni što dovodi do toga da mnogi ljudi odustaju od borbe za svoje stavove. U manjini su i većina uvijek pobjeđuje, ali nije nužno da je ista ta većina u pravu i da radi dobru stvar.

²⁴ Feldman, A., Žene u Hrvatskoj, ženska i kulturna povijest, Ženska infoteka, 2004, str. 158

²⁵ Cf. *ibid.*, str. 178

²⁶ Feldman, A., Žene u Hrvatskoj, ženska i kulturna povijest, Ženska infoteka, 2004, str. 192

3. Jednakost muškaraca i žene

Kao što sam i na početku ovog rada navela, borba žena za jednakost s muškarcima bila je duga borba koja je na kraju svega rezultirala pozitivnim ishodom. Nekada žene nisu imale pravo glasa, dok se danas mogu obrazovati, glasati i kandidirati se na političkim položajima, smiju se razvesti i samostalno odgajati djecu. Međutim, još uvijek postoje zemlje u kojima žene nisu u takvom položaju, kao što su npr. Kina, Indija ili zemlje u kojima prevladava islamska vjeroispovijest.

Tema jednakosti muškaraca i žena, i danas je još uvijek jedna od glavnih tema rasprava, kako u politici tako i u gospodarstvu. U današnje vrijeme zalaganje za ostvarivanje jednakosti muškaraca i žena nije jednostavna zadaća, zbog toga što se radi o građivu o kojemu mnogi imaju što reći i pridonijeti iz svog specifičnog kuta gledanja.²⁷ Kako u poslovnom, tako i u političkom okruženju postoji diskriminacija, a međuljudski odnosi su zapravo najgori u organizacijama poput stranaka. Kod nekih postoji manjak integriteta, nepoštivanje Zakona, što je pokazao jedan od primjera koji je nedavno zauzeo veliki medijski prostor, oko ministrice Žalac.

Bivša ministrica regionalnog razvoja i EU fondova Gabrijela Žalac, prilikom prometne nesreće u kojoj je ozlijeđeno dijete od 10 godina, posjedovala je vozačku dozvolu koja nije bila valjana. Premijer Andrej Plenković nije reagirao korektno u ovom slučaju i ostavka nije bila podnesena. Postavlja se pitanje kako bi se reagiralo da se u takvoj situaciji našao običan čovjek. Razlike ne bi smjele postojati niti se isticati na ovakav način. Svatko mora odgovarati za svoje postupke. Da se radilo o bilo kojoj drugoj zemlji, ministrica bi sama podnijela ostavku. To je politička kultura i moralna odgovornost koja nam u ovo vrijeme svakako nedostaje. Nakon pritiska javnosti i medija ministrica je ipak smijenjena, a njena izjava „Osjećam se kao silovana žena ostavljena na ulici, u blatu“ odjeknula je medijskim prostorom. Naravno da je digla medijsku prašinu, a oglasile su se i Udruge i žene koje su zaista bile silovane. Njena izjava nije primjerena jer se nijedna žena na svijetu koja zaista fizički nije bila silovana nema baš nikakvo pravo uspoređivati sa silovanim ženama. S druge strane smijenjena je i ministrica Nada Murganić koja je odstupila od političke dužnosti dostojanstveno. Temeljem takvih izjava moglo bi se zaključiti kako postoje i one žene koje se ne zalažu za ženska prava ili su im jednostavno na dnu prioriteta.

²⁷ Rodin, S., Jednakost muškaraca i žene, pravo i politika u EU i Hrvatskoj, Zagreb, 2003, str. 59

Pravo ravnopravnosti spolova jedno je od najdinamičnijih pravnih područja u Europskoj uniji, kojemu se velika pozornost posvećivala već u vrlo ranom stadiju integriranja.²⁸ Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) osnovan je 2010. godine s ciljem da provodi istraživanja i prikuplja statističke podatke o ravnopravnosti spolova u EU-u nadzire kako EU ispunjava svoju međunarodnu obavezu uspostave ravnopravnosti spolova, koja je poznata pod nazivom Pekinška platforma za djelovanje, te o tome podnosi godišnje izvješće o napretku, bori se protiv nasilja nad ženama i koordinira europsku kampanju „Bijela vrpca” koja nastoji potaknuti muškarce na sudjelovanje, dijeli svoja znanja i internetske izvore te podržava institucije Europske unije, države članice Europske unije i dionike iz najrazličitijih područja u njihovu naporu da riješe pitanje nejednakosti spolova u Europi i izvan nje.²⁹

EIGE osigurava sljedeće:

- Indeks ravnopravnosti spolova: pokazuje trendove u području ravnopravnosti spolova svake dvije godine
- Platforma za promicanje ravnopravnosti spolova: povezuje ravnopravnost spolova s raznim područjima društva
- Statistička baza podataka o spolovima: sadrži činjenice i brojke u vezi spolova
- Glosar i pojmovnik: objašnjava koncepte ravnopravnosti spolova
- Centar za resurse i dokumentaciju: obuhvaća internetsku knjižnicu s 500 000 dokumenata, uključujući publikacije koje nisu dostupne u drugim javnim knjižnicama.³⁰

EIGE je u bliskoj suradnji sa svojim dionicima na različitim razinama. U redovitom je dijalogu s Europskom komisijom, Europskim parlamentom i Vijećem Europske unije kako bi njegova istraživanja doprinijela politici EU-a. Također blisko surađuje s državama članicama Europske unije te pruža ciljane informacije prilagođene njihovim potrebama.³¹ Ono što je važno naglasiti je da EIGE posebnu pažnju posvećuje zemlji koja trenutno predsjedava EU-om, a od siječnja 2020. godine to će biti i Hrvatska.

Zanimljiva razlika između hrvatskoga pravnog sustava i europskog prava, u pogledu ravnopravnosti spolova, jest u tome da se kod nas kreće od jednog ustavnog načela koje dalje

²⁸ Rodin, S., *Jednakost muškaraca i žene, pravo i politika u EU i Hrvatskoj*, Zagreb, 2003, str. 11

²⁹ Europska unija, Europski institut za ravnopravnost spolova, pristupljeno 11.08.2019., https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eige_hr

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

treba konkretizirati. U Europskom se pravu krenulo od vrlo konkretne odredbe koja je obvezivala države na provedbu načela jednake plaće za jednak rad muškaraca i žena iz koje je Europski sud izveo zaključak da postoji opće načelo ravnopravnosti spolova koje je jedno od temeljnih načela prava Zajednice.³²

Da ne bi bilo razlika, diskriminacije ili predrasuda u državama članicama Europske unije, donesene su određene smjernice s kojima Komisija ima veći utjecaj na stanje u tim državama. Neke od tih smjernica vezane su za jednako postupanje i samostalnu djelatnost, socijalnu sigurnost ili one koje su za žene izuzetno bitne, a to su smjernice za trudnoću i porođiljni dopust.

Ravnopravnost žena i muškaraca jedna je od temeljnih vrijednosti Europske unije, sadržanih u Ugovoru iz Rima iz 1957., u kojem je utvrđeno načelo jednake plaće za jednaki rad. EU se odonda bori protiv diskriminacije na temelju spola i Europa je danas jedno od najsigurnijih i najpravednijih mjesta za žene u svijetu. Iz statističkih podataka vidljivo je da su žene u političkom i poslovnom svijetu nedovoljno zastupljene na položajima na kojima se donose odluke te i dalje na razini cijelog EU-a u prosjeku zarađuju 16 % manje nego muškarci. Rodno uvjetovano nasilje i uznemiravanje i dalje su vrlo rašireni. EU promiče i ravnopravnost muškaraca i žena na položajima na kojima se donose odluke. Rad Europske komisije u svim tim područjima temelji se na njezinu strateškom djelovanju za ravnopravnost spolova 2016. – 2019. U EU-u je 2017. bilo zaposleno 66,5 % žena u dobi od 20 do 64 godine, što je povećanje u odnosu na 62,1 % zaposlenih žena 2010. Stopa zaposlenosti muškaraca 2017. iznosila je 78 %, a 2010. iznosila je 75,1 %. Načelo jednake plaće uključeno je u ugovore EU-a te u pravila o jednakosti spolova na tržištu rada, međutim, sve države članice i dalje se suočavaju s poteškoćama u osiguravanju pravilne primjene tih pravila.³³

EU je 2017. predstavila akcijski plan za uklanjanje razlika u plaćama između žena i muškaraca. Njime se nastoje riješiti pitanja kao što su stereotipi i ravnoteža između poslovnog i privatnog života te poziva vlade, poslodavce i sindikate da poduzmu konkretne mjere za osiguravanje pravednog određivanja plaća žena.³⁴

Istraživanje Eurobarometra iz 2016. pokazalo je da je u nekim državama članicama EU-a nasilje nad ženama i dalje prihvaćeno te ga se čak i opravdava. Većinu žrtava prijavljenih slučajeva trgovine ljudima u EU-u čine žene i djevojčice. Zakonodavstvom EU-a

³² Rodin, S., *Jednakost muškaraca i žene, pravo i politika u EU i Hrvatskoj*, Zagreb, 2003, str. 13

³³ Europska komisija, 2019, *Djelovanje EU-a za žene*, pristupljeno 16.08.2019., <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/women/hr/>

³⁴ Ibid.

o suzbijanju trgovine ljudima uvode se obveze donošenja mjera prilagođenih s obzirom na rod te ga prate mjere politike i financijski programi kojima se pruža potpora državama članicama. Sve države članice EU-a i sama Europska unija potpisale su Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (poznatu kao Istanbulska konvencija). Konvencijom se zemlje obvezuju na sprečavanje i kriminalizaciju svih oblika nasilja, zaštitu žrtava nasilja i kazneni progon počinitelja.³⁵

Konvencija se odnosi na čitav niz nasilnih i traumatizirajućih djela, čije su žrtve u velikoj većini žene. Ta djela obuhvaćaju:

- psihičko nasilje
- uhođenje
- tjelesno nasilje
- seksualno nasilje uključujući silovanje
- prisilni brak
- sakaćenje ženskih spolnih organa
- prisilni pobačaj
- prisilnu sterilizaciju
- seksualno uznemiravanje.³⁶

U proteklih je pet godina 91 žena ubijena u Hrvatskoj, što čini čak 47 % svih ubojstava. U 70 % tih ubojstava počinitelji su ženama bliske osobe, a u više od polovice slučajeva (54 %) njihovi intimni partneri. Nažalost, taj visoki broj ubojstava žena ne pokazuje tendenciju smanjivanja.³⁷

Konvencija je 1. kolovoza 2014. stupila na snagu i do danas ju je ratificiralo 30 članica Vijeća Europe (od 47), te 18 članica Europske unije (od 28). Od zemalja u okruženju Konvenciju su ratificirale Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Slovenija, Srbija, Albanija, Italija i Austrija.³⁸

Konvenciju je od 2013. do 2017. ratificiralo sljedećih 28 država³⁹:

- Albanija, Andora, Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Cipar, Crna Gora, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Gruzija, Italija, Malta, Monako, Nizozemska, Norveška,

³⁵ Europska komisija, 2019, Djelovanje EU-a za žene, pristupljeno 16.08.2019., <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/women/hr/>

³⁶ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, pristupljeno 18.08.2019., <https://mdomsp.gov.hr/istanbulska-konvencija/index.html>

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, San Marino, Slovenija, Srbija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska. Hrvatska je ratificirala Konvenciju 2018. godine.

Azerbajdžan i Rusija nisu potpisale Konvenciju, a bitno je spomenuti i da je Konvencija u Hrvatskoj dosta medijskog prostora zauzela nažalost ne po onome najbitnijem, već o tome da se njome želi drugačije tumačiti pojam roda od onoga koji proizlazi iz važećeg hrvatskog zakonodavstva već više od deset godina, što naravno nije bilo tako i ne postoji nikakva obveza drugačijeg tumačenja pojma roda.⁴⁰

Svatko ima prava i mogu se poduzeti mjere ako se smatra da su ta prava povrijeđena. Za više informacija o tome kako se načela nediskriminacije i jednakog postupanja primjenjuju u određenoj zemlji može se obratiti odgovarajućem tijelu iz zemlje koja je član Europske mreže tijela za ravnopravnost, uspostavljene u svrhu promicanja ujednačene primjene prava EU-a u tim područjima. Svake godine Europska komisija objavljuje sveobuhvatno izvješće o stanju u EU-u u pogledu ravnopravnosti spolova. Presude Suda Europske unije imaju važnu ulogu u promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca jer se njima osigurava da se pravo EU-a na jednak način tumači i primjenjuje u svim državama članicama EU-a.⁴¹

Zemlje kandidatkinje koje rade na tome da postanu članice EU-a moraju u potpunosti prihvatiti temeljno načelo ravnopravnosti žena i muškaraca te moraju raditi na uključivanju zakonodavstva EU-a u tom području u svoje strukture. To je i dalje jedan od prioriteta u okviru postupka proširenja.⁴²

U smislu ove preporuke, smatra se da uravnotežena participacija žena i muškaraca znači da zastupljenost bilo žena bilo muškaraca u bilo kojem tijelu koje odlučuje u političkom ili javnom životu ne bi smjela pasti ispod 40%. Na osnovi toga, vlade država članica pozvane su da razmotre sljedeće mjere:

Zakonodavne i administrativne mjere

Države članice bi trebale:

1. Razmotriti moguće ustavne i/ili zakonske izmjene, uključujući mjere pozitivne akcije, koje bi olakšale uravnoteženiju participaciju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju;

⁴⁰ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, pristupljeno 18.08.2019., <https://mdomsp.gov.hr/istanbulska-konvencija/index.html>

⁴¹ Europska komisija, 2019, Djelovanje EU-a za žene, pristupljeno 16.08.2019., <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/women/hr/>

⁴² Ibid.

2. Prihvatiti administrativne mjere kako bi službeni jezik odražavao uravnoteženu podjelu ovlasti između žena i muškaraca;
3. Razmotriti donošenje zakonskih reformi kako bi se uveli paritetni pragovi za kandidate u izborima na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i nadnacionalnim razinama. Tamo gdje postoje razmjerne liste, treba razmotriti uvođenje sustava “zatvarača”;
4. Razmotriti djelovanje kroz javno financiranje političkih stranaka kako bi ih se potaknulo na promicanje ravnopravnosti spolova;
5. ako se pokaže da su izborni sustavi imali negativan učinak na političku zastupljenost žena u izabranim tijelima, prilagoditi ili reformirati te sustave kako bi se promicala spolno uravnotežena zastupljenost;
6. Razmotriti donošenje prikladnih zakonskih mjera usmjerenih na ograničavanje istodobnog obnašanja nekoliko izbornih političkih dužnosti odjednom;
7. Usvojiti prikladne zakone i/ili administrativne mjere za poboljšanje radnih uvjeta izabranih predstavnika na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i nadnacionalnim razinama kako bi se osigurao demokratičniji pristup izabranim tijelima;
8. Usvojiti prikladne zakonske i/ili administrativne mjere za potporu u usklađivanju obiteljskih i javnih dužnosti izabranih predstavnika te, naročito, potaknuti parlamente i lokalne i regionalne vlasti da osiguraju kako njihovo radno vrijeme i radne metode omogućuju izabranim predstavnicima oba spola da usklade svoj radni i obiteljski život;
9. Razmotriti donošenje prikladnih zakonskih i/ili administrativnih mjera kako bi osigurali postojanje spolno uravnotežene zastupljenosti u svim imenovanjima koje obavlja ministar odnosno vlada u javne odbore;
10. Osigurati postojanje spolno uravnotežene zastupljenosti na položajima ili funkcijama čiji su nositelji imenovani od strane vlade ili drugih javnih institucija;
11. Osigurati da postupci izbora, zapošljavanja i imenovanja za vodeće položaje u javnom odlučivanju budu rodno osjetljivi i transparentni;
12. Javnu upravu učiniti dobrim primjerom u smislu spolno uravnotežene raspodjele položaja gdje se donose odluke i u jednakom profesionalnom razvoju za žene i muškarce;
13. Razmotriti usvajanje prikladnih zakonskih i/ili administrativnih mjera kako bi osigurali postojanje spolno uravnotežene zastupljenosti u svim izaslanstvima, međunarodnim organizacijama i forumima;
14. Uzeti u obzir spolnu ravnotežu pri imenovanju predstavnika u međunarodne odbore za posredovanje i pregovore, naročito kod mirovnih procesa ili okončavanja sukoba;

15. Razmotriti poduzimanje zakonskih i/ili administrativnih mjera usmjerenih na poticanje i potporu poslodavcima kako bi se omogućilo osobama koje participiraju u političkom i javnom odlučivanju pravo na službeni dopust, a da za to ne budu kažnjeni;

16. Osigurati, tamo gdje je to potrebno, potporu i ojačati rad nacionalnih mehanizama za ravnopravnost u ostvarenju uravnotežene participacije u političkom i javnom životu;

17. Potaknuti parlamente na svim razinama da uspostave parlamentarne odbore ili izaslanstva za prava žena i jednake mogućnosti te uvedu načelo ravnopravnosti spolova u čitav svoj rad.⁴³

U Republici Hrvatskoj postignut je stanovit napredak u regulaciji ravnopravnosti spolova na zakonodavnoj razini, a svrha usvajanja odredaba o ravnopravnosti spolova u hrvatske pravne okvire je uvođenje standarda kako bi se identificirali razni oblici diskriminacije. Međutim, daleki je još put pred nama da bi se postigla puna ravnopravnost u našem društvu. Prije svega da bi to postigli trebali bi mijenjati društvenu svijest, jer nas upravo to usporava u tom procesu. U dalekoj se budućnosti nadamo da će naše društvo postati spremno na promjene.

Pri oblikovanju društvenog programa promicanja rodne jednakosti korisno je i potrebno poći od iskustva Vijeća Europe i Europske unije. Neka će se njihova iskustva moći izravno pretočiti u hrvatsku politiku i zakonodavstvo, a druga će trebati oblikovati sukladno hrvatskoj stvarnosti.⁴⁴

4. Žene i politika

Još 1951. Godine Helen Mayer Hacker napisala je poznati članak pod naslovom „Žene kao manjinska skupina. Temeljna je ideja Helen Hacker da žene, premda čine 50 ili više posto stanovništva, kao i manjinske skupine pate od diskriminacije i nejednakog postupanja. Žene ujedno iskazuju mnoga psihološka obilježja koja se pripisuju manjinama, kao što su mržnja prema sebi, osjećaji manje vrijednosti, osporavanje osjećaja grupne identifikacije uz istodobno razvijanje zasebne subkulture u okvirima dominantne kulture.⁴⁵

⁴³ Sineau, M., 2003, Ravnopravnost-Vijeće Europe i sudjelovanje žena u političkom životu, pristupljeno 18.08.2019., https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/biblioteka-ona/Publikacija%20Ravnopravnost_Vijeće%20Europe%20i%20sudjelovanje%20žena%20u%20političkom%20životu.pdf

⁴⁴ Cf. *ibid.*, str. 98

⁴⁵ Šinko, M., *Žene i politika: feministička politička znanost*, Zagreb, 2015, str. 229

Problem položaja žena promatra se unutar neke organizacije jer tako možemo dobiti i najbolju sliku o tome što cjelokupno društvo misli i kako reagira. Dosta problema postoji u organizacijama u kojima dominiraju muškarci.

Posljedica je to činjenice da su žene u nekoj organizaciji u manjini: velika vidljivost, sukobi uloga, nedostatak saveznika u organizaciji, isključenost iz neformalne mreže, niža stopa promaknuća, niža učinkovitost, pretjerana prilagodba, spolno uznemiravanje, nedostatak legitimne vlasti, stvaranje stereotipa, neobaziranje organizacije na obiteljske obveze, izloženost dvostrukim mjerilima.⁴⁶

Između žena u politici i korporaciji postoje sličnosti, ali i izražene razlike. Političarke su zahvaćene dvama suprotstavljenim očekivanjima:

1. Političarke moraju dokazati da su upravo poput (sposobne upravo poput) muških političara, koji općenito imaju dulji staž i čiji je rod zauzimao političku sferu mnogo prije, no što je ženama dopušteno sudjelovanje.
2. Političarke moraju dokazati da se stvari mijenjaju kad se izabire više žena. Taj drugi zahtjev proistječe od ženskih organizacija i feminističkog pokreta, koji kritički pitaju zašto se stvari izraženije ne mijenjaju sada kada u politici ima više žena.⁴⁷

U Republici Hrvatskoj najveći iskorak u pogledu ravnopravnosti spolova napravljen je 2003. godine kada se donio Zakon o ravnopravnosti spolova. Osim tog Zakona, Vlada RH je Uredbom o radu osnovala Ured za ravnopravnost spolova kao stručnu službu Vlade RH. Politika ravnopravnosti spolova i osnaživanja žena, kao jedno od temeljnih načela demokratskog ustroja i društvenog poretka u RH, još od 1997. godine prihvaćena je na najvišoj razini odlukama Vlade RH i Hrvatskog sabora, donošenjem nacionalnih strateških planova kroz Nacionalne politike za promicanje jednakosti spolova.⁴⁸

Temeljna je svrha svih Nacionalnih politika da sustavnim pristupom poboljšaju položaj žena u političkom, socijalnom, gospodarskom, kulturnom i javnom životu kroz realizaciju općih ciljeva koji obuhvaćaju: unapređenje promicanja i zaštite ljudskih prava žena, stvaranje jednakih mogućnosti na tržištu rada, uvođenje rodnoosjetljivog odgoja i obrazovanja, uravnoteženje sudjelovanja žena i muškaraca u procesima odlučivanja,

⁴⁶ Šinko, M., *Žene i politika: feministička politička znanost*, Zagreb, 2015, str. 231

⁴⁷ Cf. *ibid.*, str. 232

⁴⁸ Pejić Bach, M., *Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj*, Zagreb, 2010, str. 164-165

suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama, unapređenje sustava zdravstvene zaštite žena i daljnje osnaživanje institucionalnih mehanizama i metoda provedbe politike jednakih mogućnosti.⁴⁹

Izuzev situacije u Hrvatskoj i Europi, važno je spomenuti i Sjedinjene američke države te kako su dvije godine Trumpa utjecale na prava žena. Nakon niza seksističkih izjava tijekom kampanje, mnoge žene strahovale su kako će budući američki predsjednik ukinuti ženska prava kao što su pravo na pobačaj, pravo na kontracepciju te pravo na porodiljni dopust. 1973. godine Vrhovni sud je učinkovito legalizirao pobačaj u svih 50 saveznih država, a mnogi su se zabrinuli da bi za vrijeme Trumpa pobačaj mogao ostati legalan u liberalnim saveznim državama kao što su Kalifornija ili New York, a postati nelegalan u konzervativnim državama. Ipak, zahvaljujući složenom Ustavu SAD-a, malo je vjerojatno kako će pobačaj postati protuzakonit u svim saveznim državama.⁵⁰ Prema Reutersovom izvješću, razlike u plaćama trenutno su više nego ikada prije s obzirom na to da ženski prihodi čine otprilike polovicu prihoda muškarca u petnaestogodišnjem razdoblju, računajući i slobodno vrijeme za obiteljsku skrb.⁵¹

Trumpov kabinet je donio prijedlog zakona kojim se dopušta šest tjedana plaćenog dopusta za razliku od 12 tjedana neplaćenog koji je trenutačno propisan Zakonom o obiteljskom i medicinskom dopustu iz 1993. godine. Iako je zakon zastario, malo je vjerojatno da će novi prijedlog zakona proći Zastupnički dom Demokratske stranke s obzirom na to kako se oni, koji se nalaze na lijevoj strani, protive takvom zakonu tvrdeći kako će majke plaćati taj dopust posredno sredstvima iz vlastitog dohotka od mirovine.⁵² Iako su osnažene, žene se još uvijek ne osjećaju ujedinjeno. Mnogi od stranih medija ističu da Trump zapošljava žene kako bi upravo one uništile ženska prava. Primjerice, žene koje smatraju da se planiranje roditeljstva tiče muža, žene i Boga zadužene su za savjetovanje žena. Također ističu da je pobjeda Trumpa upravo bio veliki poticaj ženama da se aktivno počnu baviti politikom, a po drugoj strani da je jedan dio žena pobijedio, i to one koje se ne bore protiv diskriminacije.

⁴⁹ Pejić Bach, M., Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2010, str. 165

⁵⁰ Olson, E., 2019, Libela portal o rodu spolu i demokraciji, pristupljeno 19.08.2019., <https://www.libela.org/prozor-u-svijet/10082-kako-su-dvije-godine-trumpa-utjecale-na-prava-zena-u-americi/>

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

4.1. Vlada Republike Hrvatske

Vlada Republike Hrvatske obavlja izvršnu vlast u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, a odgovorna je Hrvatskom saboru. Prema članku 112. Ustava Republike Hrvatske Vlada:

- predlaže zakone i druge akte Hrvatskom saboru
- predlaže državni proračun i završni račun
- provodi zakone i druge odluke Hrvatskog sabora
- donosi Uredbe za izvršenje zakona
- vodi vanjsku i unutarnju politiku
- usmjerava i nadzire rad državne uprave
- brine se o gospodarskom razvitku zemlje
- usmjerava djelovanje i razvitak javnih službi
- obavlja druge poslove određene Ustavom i Zakonom⁵³

Vlada odlučuje natpolovičnom većinom glasova svih članova, a u slučaju da su glasovi podijeljeni, odlučuje glas predsjednika Vlade. U radu sjednice Vlade s pravom odlučivanja sudjeluju samo članovi Vlade, a Vlada ne može odlučivati ako na sjednici nije nazočna većina članova Vlade. Predsjednik Vlade ili Uži kabinet mogu odlučiti da se sjednica Vlade održi i bez nazočnosti većine članova, s tim da odsutni članovi glasuju putem telefona ili telefaksom, odnosno elektroničkom poštom (tako donesena odluka potvrđuje se na idućoj sjednici Vlade prilikom usvajanja zapisnika). Vlada iznimno odlučuje dvotrećinskom većinom glasova i to kad nadležnim institucijama predlaže: promjenu Ustava, udruživanje ili razdruživanje s drugim državama, promjenu granica Republike Hrvatske, raspuštanje Hrvatskog sabora ili raspisivanje državnog referenduma. Iznimno, u slučaju kad se Vlada ne može sastati (u doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske te velikih prirodnih nepogoda), Uži kabinet odlučuje o pitanjima iz djelokruga Vlade. Odluke Užeg kabineta potvrđuju se na prvoj sljedećoj sjednici Vlade.⁵⁴

⁵³ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), pristupljeno 7.08.2019., <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

⁵⁴ Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

Do sada je bilo 13 saziva Vlade s predsjednicima gdje je u 11. sazivu Vlade bila predsjednica Jadranka Kosor. Iz sljedeće tablice može se vidjeti participacija žena i muškaraca u svakom sazivu Vlade RH.

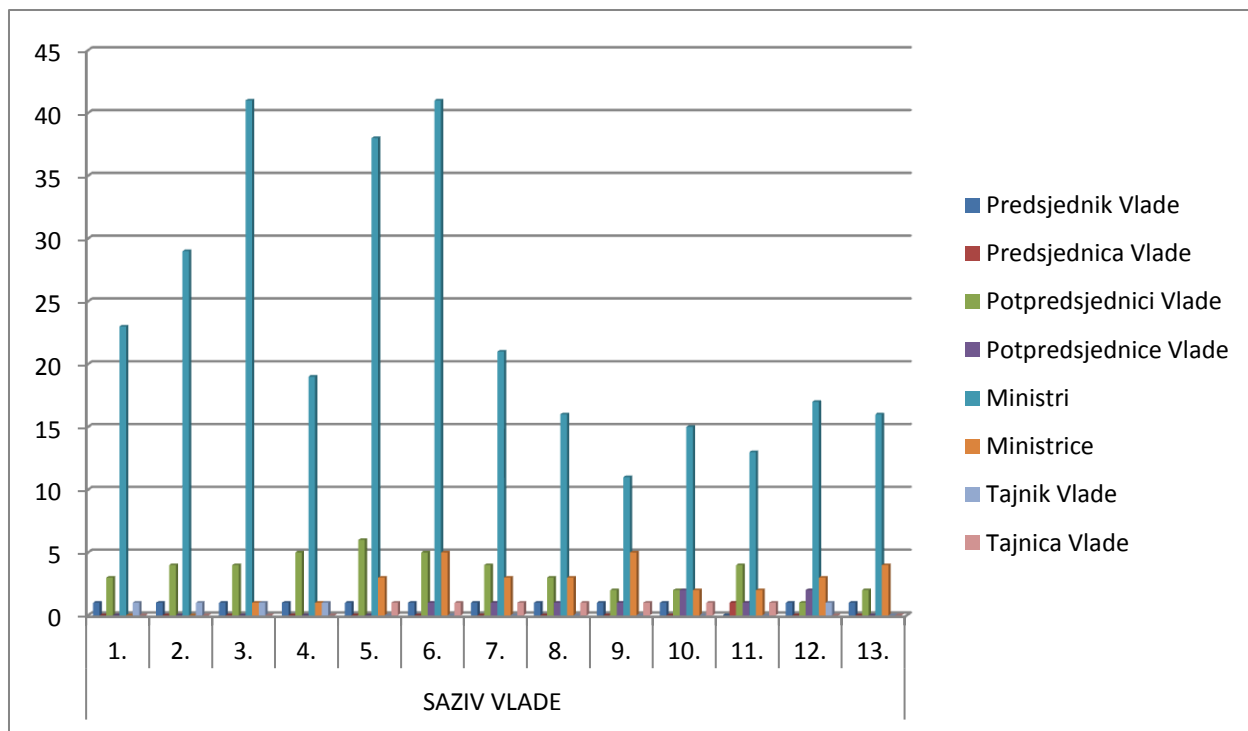
FUNKCIJA U VLADI	SAZIV VLADE												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Predsjednik Vlade	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
Predsjednica Vlade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Potpredsjednici Vlade	3	4	4	5	6	5	4	3	2	2	4	1	2
Potpredsjednice Vlade	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	1	2	0
Ministri	23	29	41	19	38	41	21	16	11	15	13	17	16
Ministrice	0	0	1	1	3	5	3	3	5	2	2	3	4
Tajnik Vlade	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Tajnica Vlade	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0

Slika 1. Participacija žena i muškaraca u svim sazivima Vlade RH

Izvor:

- Pejić Bach, M., Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2010, str. 175
- Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

Prva dva saziva Vlade bila su u potpunosti bez sudjelovanja žena u svome radu, dok je zastupljenost žena bila najveća u 6. i 9. sazivu Vlade. Na sljedećoj slici prikazan je i grafički prikaz participacije žena i muškaraca u svim sazivima Vlade RH.

Slika 2. Grafički prikaz participacije žena i muškaraca u svim sazivima Vlade RH

Izvor:

- Pejić Bach, M., Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2010, str. 175

- Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

FUNKCIJA U VLADI	SAZIV VLADE
	14.
Predsjednik Vlade	1
Predsjednica Vlade	0
Potpredsjednici Vlade	4
Potpredsjednice Vlade	0
Ministri	16
Ministrice	4
Tajnik Vlade	0
Tajnica Vlade	0

Slika 3. Participacija žena i muškaraca aktualne Vlade RH

Izvor: Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

Slika 4. Grafički prikaz participacije žena i muškaraca aktualne Vlade RH

Izvor: Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

Prema ovoj analizi vidljivo je da napretka u povećanju broja žena na ovim funkcijama i nema, odnosno i dalje ostaju 6. i 9. saziv Vlade RH po najvećem broju žena koje participiraju u politici. Također je važno spomenuti da 13. saziv Vlade RH kao i aktualni saziv Vlade imaju po četiri žene kao članice Vlade, čak manje i od 10., 11. i 12. saziva. Poražavajuća je to brojka s obzirom na to da smo članica EU i postoje Uredbe koje se zalažu za veći broj žena u politici.

4.1.1. Jadranka Kosor

Nakon ostavke premijera Sanadera, 3. srpnja 2009. Predsjednik Republike povjerio joj je mandat za sastavljanje Vlade. Dana 6. srpnja 2009. nova hrvatska Vlada na čelu s Jadrankom Kosor dobila je povjerenje većine saborskih zastupnika u glasovanju na kraju zasjedanja. Jadranka Kosor, koja je izbačena iz HDZ-a, bila je prva žena na čelu te stranke i prva hrvatska premijerka čiji je dvogodišnji mandat obilježio dovršetak pregovora s EU-om, granični sporazum sa Slovenijom te borba protiv korupcije i izbacivanje njenog prethodnika Ive Sanadera iz HDZ-a. Za njezina dvogodišnjeg mandata pokrenute su brojne

antikorupcijske istrage koje su na kraju dovele do progona brojnih političara i gospodarstvenika, bivšeg premijera ali i same stranke. Pred kraj njezina mandata, u kojem je bila suočena s teškim gospodarskim stanjem, Kosor je s hrvatskim predsjednikom Ivom Josipovićem u prosincu 2011. potpisala pristupni ugovor s Europskom komisijom.⁵⁵

Prilikom tih antikorupcijskih istraga došlo je do uhićenja i varaždinskih ginekologa u Općoj bolnici Varaždin. Sumnjičilo ih se da su prekidali neželjene uredne trudnoće ženama, na njihove zahtjeve te su za to tražili i primali od pacijentica od 1000 do 2500 kuna. Novac su zadržavali za sebe, a u uputnice koje su izdavali upisivali su lažne dijagnoze. Pobačaje koje su obavljali nisu evidentirali u službenoj bolničkoj dokumentaciji. Tako su zaradili 56.630 kuna, a bolnicu oštetili za 52.000 kuna. Sumnjiči ih se da su počinili čak 101 kazneno djelo, uključujući i protupravni prekid trudnoće. Ginekolog Zoran Pitner, koji je bio i voditelj Odjela za ginekologiju i porodništvo, tereti se i da je od pacijentica koje su htjele da bude prisutan na njihovu porođaju, tražio po 500 eura.⁵⁶

Pacijentice su im tada davale veliku podršku, javno su im se zahvaljivale i pisale im pisma podrške, što dovodi u pitanje prave vrijednosti društva u kojem živimo.

Nakon gubitka parlamentarnih izbora krajem 2011., Jadranka Kosor izgubila je i stranačke izbore. Vodstvo HDZ-a tada je preuzeo Tomislav Karamarko kojega je Kosor u rujnu 2011. ponovno primila u tu stranku i osobno mu uručila člansku iskaznicu. Još tijekom kampanje za stranačke izbore napustili su je brojni dotadašnji suradnici koji su se priklonili pobjedničkoj struji.⁵⁷

Ivan Pernar postao je poznat po tome što je u veljači 2011. preko Facebooka organizirao i vodio prosvjede ispred sjedišta hrvatske Vlade s ciljem ostavke premijerke Jadranke Kosor. Demonstracije su ubrzo dobile masovno obilježje, a Pernar je zbog remećenja javnog reda i mira bio uhićen nekoliko puta. Unatoč odličnom snalaženju u mobilizaciji prosvjednika, ubrzo dolazi u sukob s dijelom prosvjednika u Osijeku zbog pozivanja na paljenje HDZ-ove zastave.⁵⁸

⁵⁵ Poslovni dnevnik.,HINA, Jadranka Kosor: Od premijerke do izbacivanja iz stranke, pristupljeno 8.08.2019, <http://www.poslovni.hr/hrvatska/jadranka-kosor-od-premijerke-i-celnice-hdz-a-do-izbacivanja-iz-stranke-238153>

⁵⁶ Večernji list, Ginekolozi su od uhićenja prijavljeni na minimalac, pristupljeno 10.08.2019., <https://www.vecernji.hr/vijesti/ginekolozi-su-od-uhicenja-prijavljeni-na-minimalac-211225>

⁵⁷ Poslovni dnevnik.,HINA, Jadranka Kosor: Od premijerke do izbacivanja iz stranke, pristupljeno 8.08.2019, <http://www.poslovni.hr/hrvatska/jadranka-kosor-od-premijerke-i-celnice-hdz-a-do-izbacivanja-iz-stranke-238153>

⁵⁸ Wikipedia, Slobodna enciklopedija, Ivan Pernar, pristupljeno 8.08.2019., [https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivan_Pernar_\(1985.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivan_Pernar_(1985.))

4.2. Kolinda Grabar-Kitarović

Izbori predsjednika Republike Hrvatske održavaju se u pravilu svakih pet godina, koliko traje jedan mandat predsjednika. Kandidate za predsjednika mogu predlagati registrirane političke stranke i birači pojedinačno ili skupno.⁵⁹

Kolinda Grabar-Kitarović izabrana je za predsjednicu Republike Hrvatske 11. siječnja 2015. godine. Rođena je 29. travnja 1968. u Rijeci gdje pohađa osnovnu školu, a srednju školu završava u Los Alamosu u Sjedinjenim Američkim Državama.⁶⁰

Godine 1993. diplomira engleski i španjolski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a osim toga usavršava se i u području portugalskog jezika. Naredne godine u Beču završava Diplomatsku akademiju, a 2000. stječe akademski naziv magistre međunarodnih odnosa na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Od 2002. do 2003. boravi na Sveučilištu „George Washington“ u Sjedinjenim Američkim Državama kao dobitnica Fulbrightove stipendije za preddoktorsko istraživanje iz međunarodnih odnosa i sigurnosne politike. U to vrijeme dodijeljena joj je Predsjednikova medalja za znanstveni, društveni i politički rad. Dobitnica je i stipendije Lukšić za usavršavanje u području upravljanja u visokim strukturama vlasti na Kennedy School of Government Sveučilišta „Harvard“ u Sjedinjenim Američkim Državama 2009. godine.⁶¹

Kolinda Grabar-Kitarović karijeru započinje 1992. u Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, a 1993. prelazi u Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske. U Ministarstvu vanjskih poslova obnaša razne dužnosti - 1995. postaje pročelnica Odjela za Sjevernu Ameriku, a 1997. odlazi u Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Kanadi na mjesto savjetnice, a potom i ministrice savjetnice i zamjenika šefa misije.⁶²

Od 2001. do 2003. obnaša dužnost ministrice savjetnice u Ministarstvu vanjskih poslova, a u studenom 2003. izabrana je u Hrvatski sabor u 7. izbornoj jedinici. Iste godine prisegnula je na dužnost ministrice europskih integracija Republike Hrvatske, a potom 2005. ministrice vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske i tu je dužnost obnašala do 2008. godine. Glavni cilj njenog mandata bio je voditi Hrvatsku na putu

⁵⁹ Šutić, B., *Državno i političko uređenje Republike Hrvatske*, Zagreb, 2011, str. 129

⁶⁰ Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, *Životopis*, pristupljeno 11.08.2019., <http://predsjednica.hr/stranica/5/>

⁶¹ *Ibid.*

⁶² *Ibid.*

euroatlantske integracije te je vodila i Državno izaslanstvo za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.⁶³

Kolinda Grabar-Kitarović 2008. postaje veleposlanica Republike Hrvatske u Sjedinjenim Američkim Državama. Na dužnost pomoćnice glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju imenovana je 2011. i na toj dužnosti ostaje do 2014., kao prva žena u povijesti NATO-a koja je obnašala dužnost pomoćnice glavnog tajnika i najviše rangirana žena u NATO-u.⁶⁴

Udana je i majka dvoje djece. Tečno govori engleski, španjolski i portugalski jezik te se služi talijanskim, francuskim i njemačkim jezikom.⁶⁵

Predsjednica Republike Hrvatske brine se za redovito i usklađeno djelovanje i stabilnost državne vlasti te za poštovanje ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske, kao i za uredno i pravedno djelovanje svih tijela državne vlasti.

U području unutarnje politike predsjednica Republike Hrvatske, sukladno Ustavu Republike Hrvatske:

- raspisuje izbore za Hrvatski sabor i saziva ga na prvo zasjedanje
- može sazvati Hrvatski sabor na izvanredno zasjedanje
- povjerava mandat za sastavljanje Vlade osobi koja, na temelju raspodjele zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika
- donosi rješenje o imenovanju predsjednika Vlade Republike Hrvatske, uz supotpis predsjednika Hrvatskog sabora
- imenuje privremenu nestranačku Vladu Republike Hrvatske, u slučajevima predviđenim Ustavom
- raspušta Hrvatski sabor u slučajevima predviđenim Ustavom
- po potrebi predlaže Vladi Republike Hrvatske održavanje tematskih sjednica i razmatranje određenih pitanja
- može prisustvovati sjednicama Vlade Republike Hrvatske i sudjelovati u raspravi
- predlaže Hrvatskom saboru izbor i razrješenje predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske u skladu s Ustavom
- raspisuje referendum, u skladu s Ustavom
- daje pomilovanja u skladu sa zakonom

⁶³ Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, Životopis, pristupljeno 11.08.2019., <http://predsjednica.hr/stranica/5/>

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid.

- dodjeljuje odlikovanja i priznanja određena zakonom.⁶⁶

Predsjednica je kao žena izložena kritikama i zauzima mnogo medijskog prostora, najviše zbog svog ponašanja, koje su mnogi okarakterizirali kao nepristojno, počevši od Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji do proslave Oluje u Kninu ove godine. Isto tako, izloženi su komentiranju svog stila oblačenja od muškaraca. Usprkos kritikama, premijer i predsjednik HDZ-a Andrej Plenković potvrdio je da će Kolinda Grabar-Kitarović opet biti kandidatkinja za nadolazeće predsjedničke izbore.

4.3. Hrvatski sabor

Parlamentarni izbori odnosno izbori za zastupnike u Hrvatski sabor održavaju se u pravilu svake četiri godine, koliko traje mandat izabranim saborskim zastupnicima.⁶⁷

Na temelju prava i ovlaštenja utvrđenih Ustavom, Hrvatski sabor ima sljedeće ovlasti:

- odlučuje o donošenju i promjeni Ustava
- donosi zakone
- donosi državni proračun
- odlučuje o ratu i miru
- donosi akte kojima izražava politiku Hrvatskoga sabora
- donosi Strategiju nacionalne sigurnosti i Strategiju obrane Republike Hrvatske
- odlučuje o promjeni granica Republike Hrvatske
- raspisuje referendum
- obavlja izbore, imenovanja i razrješenja, u skladu s Ustavom i zakonom
- nadzire rad Vlade Republike Hrvatske i drugih nositelja javnih dužnosti odgovornih Hrvatskom saboru, u skladu s Ustavom i zakonom
- daje amnestiju za kaznena djela
- obavlja druge poslove utvrđene Ustavom.⁶⁸

⁶⁶ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), pristupljeno 7.08.2019., <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

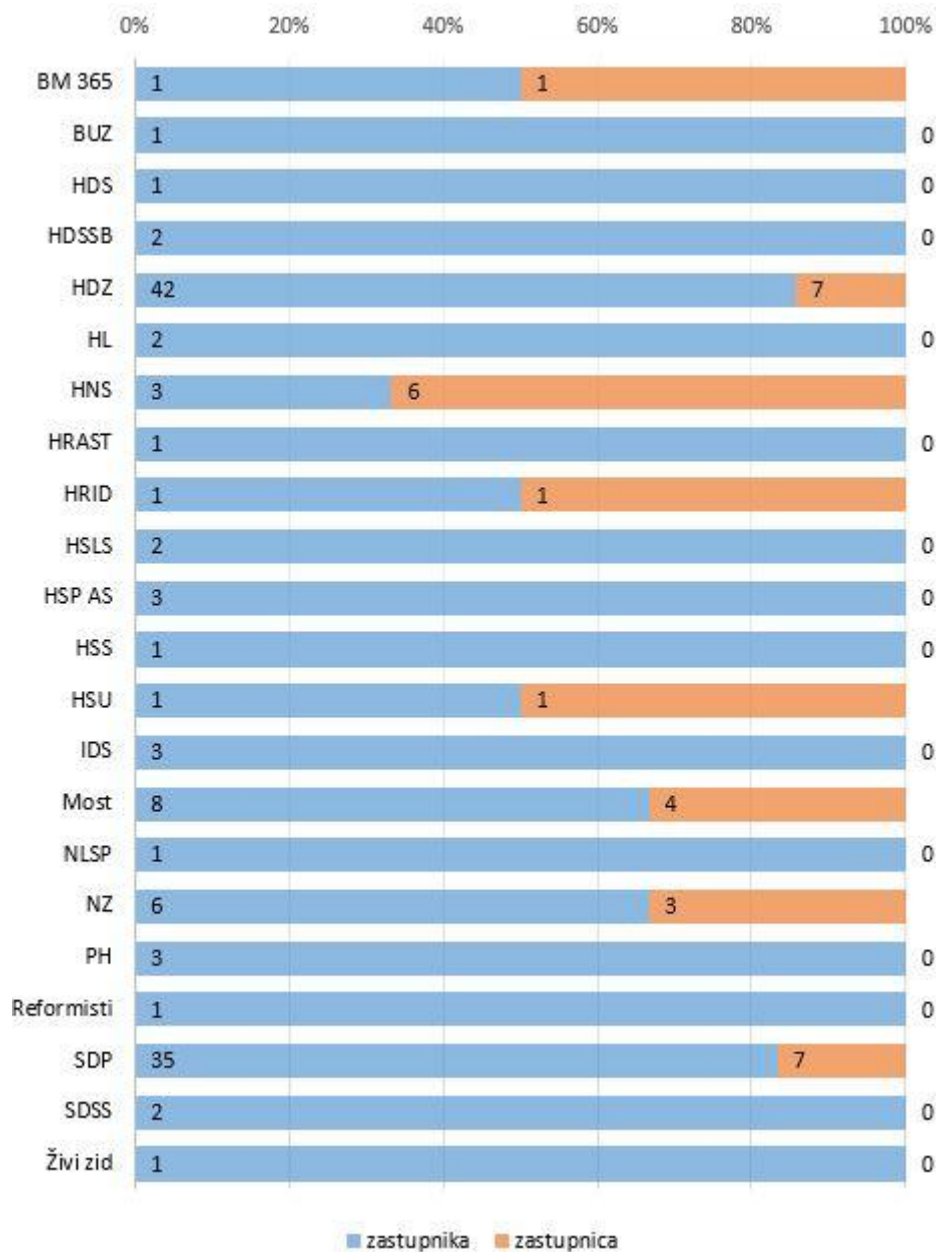
⁶⁷ Šutić, B., Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Zagreb, 2011, str. 110

⁶⁸ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), pristupljeno 7.08.2019., <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

Stranka	Zastupnika	Zastupnica	Ukupno
BM 365	1	1	2
BUZ	1	0	1
HDS	1	0	1
HDSSB	2	0	2
HDZ	42	7	49
HL	2	0	2
HNS	3	6	9
HRAST	1	0	1
HRID	1	1	2
HSLs	2	0	2
HSP AS	3	0	3
HSS	1	0	1
HSU	1	1	2
IDS	3	0	3
Most	8	4	12
NLSP	1	0	1
NZ	6	3	9
PH	3	0	3
Reformisti	1	0	1
SDP	35	7	42
SDSS	2	0	2
Živi zid	1	0	1
UKUPNO:	121	30	151

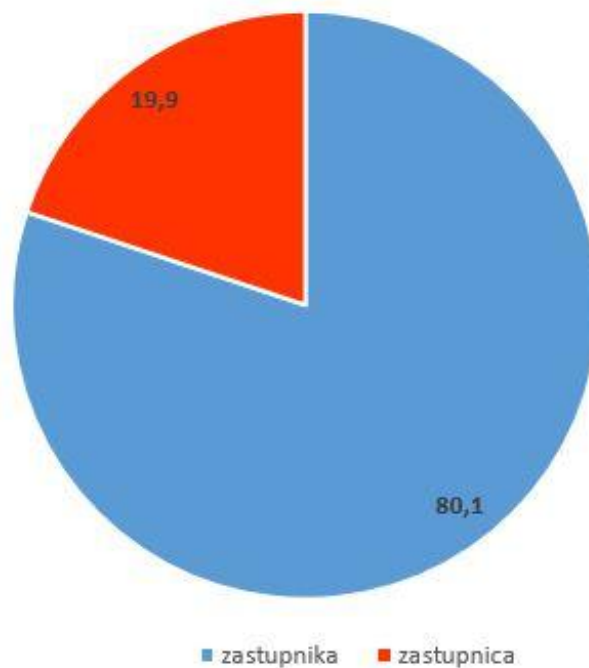
Slika 5. Zastupljenost spolova 8. saziva Hrvatskog sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji/arhiva-statistika/statisticki-pokazatelji-o-zastupnicima-8>

Slika 6. Grafički prikaz 1 zastupljenosti spolova 8. saziva Hrvatskog sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji/arhiva-statistika/statisticki-pokazatelji-o-zastupnicima-8>

Slika 7. Grafički prikaz 2 zastupljenosti spolova 8. saziva Hrvatskoga sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji/arhiva-statistika/statisticki-pokazatelji-o-zastupnicima-8>

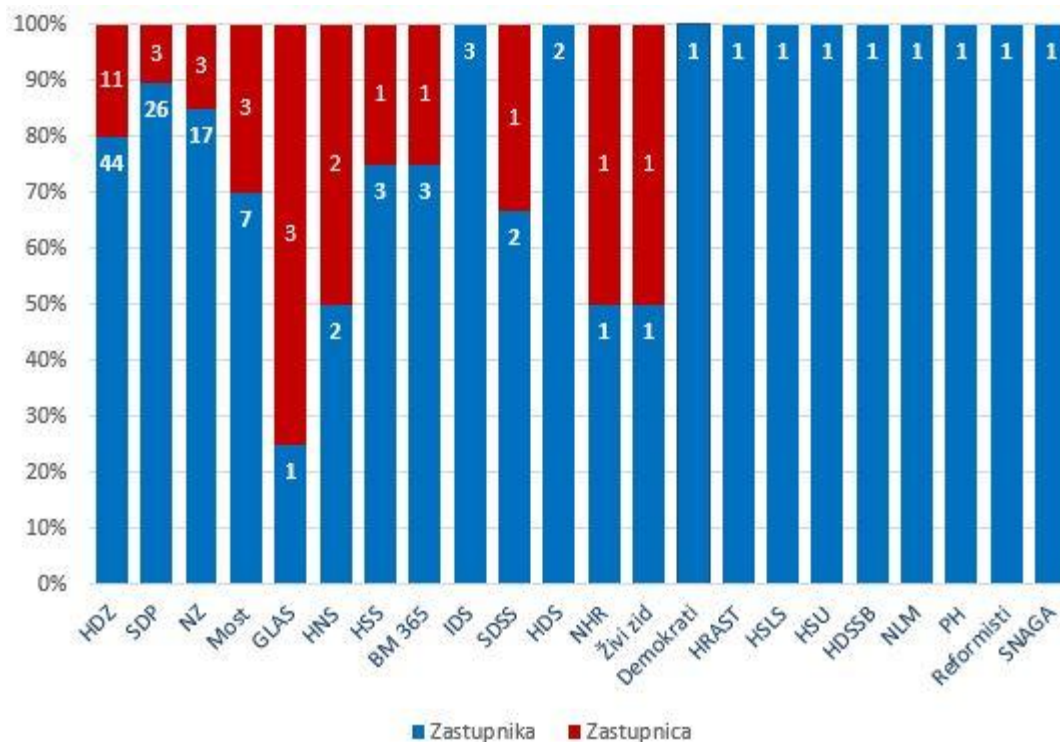
Iz tablice i grafičkih prikaza vidljivo je koliko je zapravo malo žena odnosno zastupnica u Hrvatskom saboru. Od ukupno 151 zastupnika samo je 30 žena, i to je poražavajući broj. Još uvijek se relativno mali broj žena politikom bavi aktivno.

Kakva je situacija u aktualnom sazivu Hrvatskog sabora i je li se išta promijenilo prikazuje tablica niže.

Stranka	Zastupnika	Zastupnica	Ukupno
HDZ	44	11	55
SDP	26	3	29
Nezavisni	17	3	20
Most	7	3	10
BM 365	3	1	4
GLAS	1	3	4
HNS	2	2	4
HSS	3	1	4
IDS	3	0	3
SDSS	2	1	3
Živi zid	1	1	2
HDS	2	0	2
NHR	1	1	2
Demokrati	1	0	1
HRAST	1	0	1
HSLŠ	1	0	1
HSU	1	0	1
HDSSB	1	0	1
NLM	1	0	1
PH	1	0	1
Reformisti	1	0	1
SNAGA	1	0	1
Ukupno	121	30	151

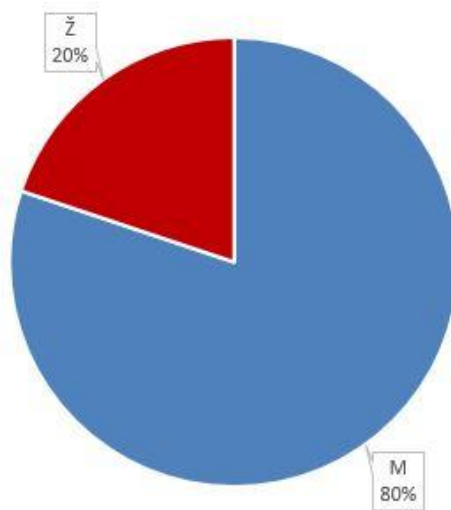
Slika 8. Zastupljenost spolova 9. saziva Hrvatskog sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji>

Slika 9. Grafički prikaz 1 zastupljenosti spolova 9. saziva Hrvatskog sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji>

Slika 10. Grafički prikaz 2 zastupljenosti spolova 9. saziva Hrvatskoga sabora

Izvor: Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji>

Ako se uspoređi 8. i 9. saziv Hrvatskog sabora, zastupljenost spolova nema značajnih promjena niti pomaka na bolje. Broj zastupnica je isti, eventualno dolazi do porasta ili smanjenja broja žena kod određenih stranaka. Brojke su poražavajuće.

4.3.1. D'Hondtova metoda raspodjele glasova

D'Hondtova metoda raspodjele glasova u mandate ime je dobila po belgijskom matematičaru Victoru D'Hondtu te je prvi put primijenjena u Belgiji 1899. godine. Pogoduje većim strankama i koristi se u sustavu razmjernog predstavništva. Prema ovom sustavu u raspodjelu mandata ulaze samo stranke koje su prošle zakonom utvrđeni prag, najprije se izračunava biračka masa svake liste koju čini ukupan broj za izbornu listu danih glasova u izornoj jedinici. Biračka masa tada se dijeli s 1, pa s 2, 3 itd. dok se ne dođe do onog broja koji je jednak broju zastupnika koji se biraju na određenoj izornoj jedinici. Dobiveni rezultati tada se poredaju po veličini te se odbrojava od najvećeg prema najmanjem onoliko koliko se zastupnika bira. Broj zastupničkih mjesta koje je određena stranka dobila odgovara rezultatu dijeljenja biračke mase liste te stranke sa zajedničkim djeliteljem.⁶⁹

Sustav izračuna broja članova predstavničkog tijela u odnosu prema broju glasova birača u hrvatskom izbornom zakonodavstvu koristi se od 1992. godine, kad je primijenjen u parlamentarnim izborima, a ista se metoda od 1993. godine koristi i u izborima za općinska i gradska vijeća te županijske skupštine.⁷⁰

4.4. Lokalni izbori 2017. godine, Varaždin

Razgovarajući s ljudima može se zaključiti kako su razočarani participacijom žena u Gradskom vijeću Grada Varaždina, izuzev toga da uz gradonačelnika i dogradonačelnika, Grad vodi i dogradonačelnica Sandra Malenica. Prema anketi koja je provedena, a rezultati su niže navedeni, građani smatraju da se žene prilikom sastavljanja lista pojavljuju tek toliko da zadovolje zakonske obveze. Isto tako, velika većina ih smatra da bi žene bolje obavljale navedene dužnosti. U tablici ispod nalazi se popis gradskih vijećnika i vijećnica Grada Varaždina.

⁶⁹ Šutić, B., Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Zagreb, 2011, str. 92

⁷⁰ Ibid.

IME I PREZIME	STRANKA
Mirna Amadori	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Neven Bosilj	SDP
Stjepan Ceganec	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Darko Detelj	Narodna stranka - reformisti
Josip Dreven	nezavisni
Vesna Dušak	nezavisna
Lovorka Gotal Dmitrović	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Robert Gotić	HDZ
Damir Habijan	HDZ
Bruno Ister	SDP
Ljubica Križan	SDP
Danijel Kuserbanj	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Damir Laljek	HDZ
Mario Lešina	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Miroslav Marković	SDP
Gordana Marsenić	SDP
Natalija Martinčević	Narodna stranka - reformisti
Denis Mladenović	Kandidacijska lista grupe birača

IME I PREZIME	STRANKA
	dr. sc. Ivana Čehoka
Davor Patafta	Kandidacijska lista grupe birača Vlade Sevška
Željko Prstec	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Robert Puja	HDZ
Danijela Puškadija Topić	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Aurelija Šemiga	Kandidacijska lista grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka
Vlado Sevšek	Kandidacijska lista grupe birača Vlade Sevška
Vjeran Strahonja	nestranački

Slika 11. Gradsko vijeće Grada Varaždina

Izvor: Grad Varaždin, Gradsko vijeće, pristupljeno 13.8.2019., <https://varazdin.hr/vijecnici-gradskog-vijeca/>

Iz tablice je vidljivo da je od 25 vijećnika samo šest žena, s time da je jedna vijećnica iz Reformista, dvije iz SDP-a i tri od kandidacijske liste grupe birača dr. sc. Ivana Čehoka. Jako mali broj žena s obzirom na to koliko se „glasno“ priča o toj temi. Liste se pune ženama samo zato da ne plate kazne, ne postoji nikakva odgovornost, ne gleda se stupanj obrazovanja ni kvaliteta, već samo zadovoljavanje forme.

5. Europski parlament

Europski parlament zakonodavno je tijelo EU-a. Izravno ga biraju glasači u državama članicama EU-a svakih pet godina. Posljednji izbori održani su u svibnju 2019.

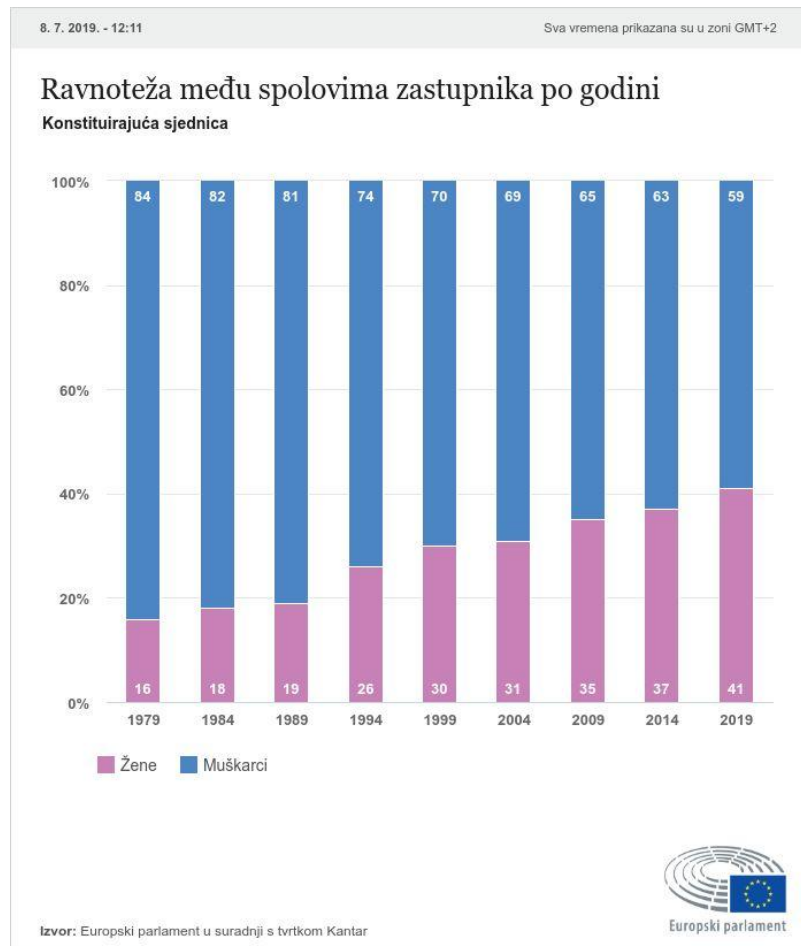
Rad Parlamenta odvija se na dvije glavne razine:

- Odbori – priprema zakonodavstva

U Parlamentu djeluje 20 odbora i dva pododborna, a svaki se od njih bavi određenim područjem politike. Odbori razmatraju zakonodavne prijedloge, a zastupnici u Europskom parlamentu i klubovi zastupnika mogu predložiti izmjene ili odbacivanje prijedloga zakona. O tim se pitanjima raspravlja i unutar klubova zastupnika.

- Plenarne sjednice – donošenje zakonodavstva

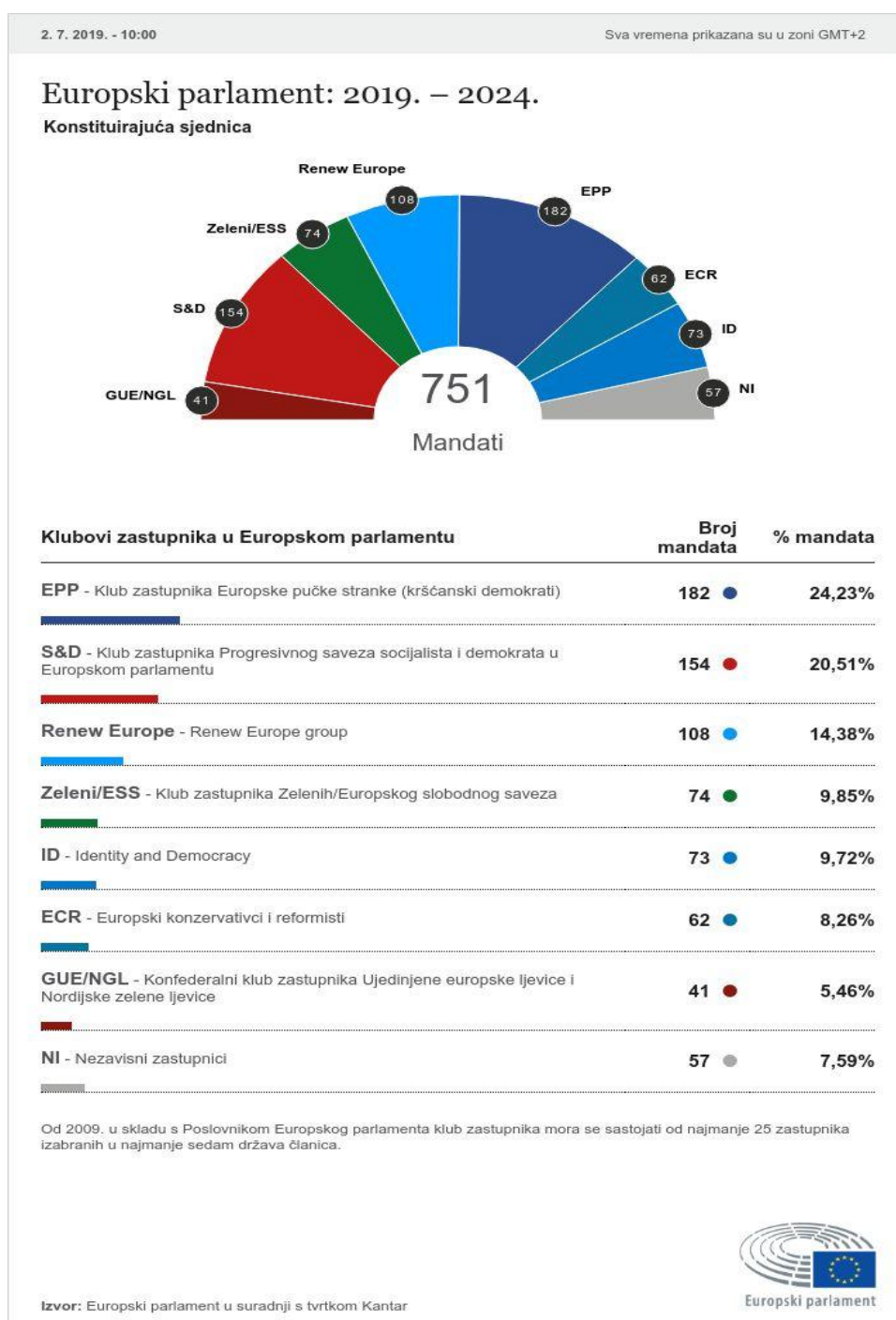
Na plenarnim sjednicama svi se zastupnici u Europskom parlamentu okupljaju radi konačnog glasovanja o zakonodavnom prijedlogu i predloženim izmjenama. Plenarne sjednice uglavnom se održavaju jednom mjesečno u Strasbourgu i traju četiri dana, no ponekad se sazivaju i dodatne sjednice u Bruxellesu.⁷¹

Slika 12. Ravnoteža među spolovima zastupnika po godini

⁷¹ Europska unija, Institucije EU-a, Europski parlament, pristupljeno 13.08.2019., https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_hr#kako-funkcionira-parlament?

Izvor: Europska unija, Institucije EU-a, Europski parlament, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.europski-izbori.eu/izborni-rezultati>

Slika 13. Europski parlament, mandati 2019. godine

Izvor: Izvor: Europska unija, Institucije EU-a, Europski parlament, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.europski-izbori.eu/izborni-rezultati>

Broj mandata ponovo ima najviše EPP, a po grafičkom prikazu može se vidjeti veliki porast broja žena u Europskom parlamentu. EU pruža mnogo više što se tiče prava žena i ravnopravnosti, djelujući kroz svoje Odbore, Uredbe, Direktive i Smjernice. Na izborima za Europski parlament 2013. godine prvi put je primijenjeno i preferencijalno glasovanje.

5.1. Dubravka Šuica

Zastupnica Dubravka Šuica u Europskom parlamentu zastupa interese Republike Hrvatske i radi za dobrobit naših državljana. Izuzetno je aktivna u zastupanju prava žena i zamjenica je u Odboru za prava žena i jednakost spolova (FEMM).

Dubravka Šuica bila je profesorica, asistentica, zastupnica u Hrvatskom saboru i obnašala je stranačke dužnosti. Za zastupnicu u Europskom parlamentu izabrana je treći puta. Djeluje kroz mnoge Odbore, a svoje znanje prenosi na veliki broj stažista i asistente.

Odlična mentorica i veoma aktivna zastupnica, a njezin je trud bio i nagrađen. U ovome mandatu izabrana je za potpredsjednicu Kluba zastupnika EPP-a, a kroz intervju koji slijedi rekla je nešto više o sebi, svojim aktivnostima i koliko je teško/jednostavno raditi ovaj posao.

5.1.1. Dubravka Šuica – intervju (siječanj 2019. godine)

Zastupnica je pristala na intervju pisanim putem (putem e-maila). Zbog mnogo svojih aktivnosti i manjka slobodnog vremena intervju se nije mogao provesti usmenim putem. Proveden je u siječnju 2019. godine.

Intervju:

1. 2013. i 2014. godine izabrani ste kao hrvatska zastupnica u Europski parlament. Možete li mi ukratko opisati jedan svoj uobičajeni radni dan?

U ovom poslu zaista ne mogu reći da postoji nešto poput uobičajenog radnog dana. Doista, s obzirom na raspon posla kojim se bavim i kojim se Europski parlament bavi, svaki dan nam je drugačiji te nam donosi nove i drugačije izazove. U Bruxellesu uglavnom radimo na brojnim izvješćima i uredbama kroz rad parlamentarnih odbora kojih sam članica poput Odbora za vanjsku politiku čija sam potpredsjednica ili Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost

hrane te radnih grupa u čijem radu također sudjelujem. Naravno, kroz sami tjedan u Europskom parlamentu organizirane su brojne konferencije, predavanja, izložbe, snimanja za TV emisije, medijske izjave i drugi sastanci. Često znamo imati i posjetitelje iz Hrvatske, zasad smo ugostili njih preko 3000, te i za njih organiziramo zanimljiva predavanja. U tjednu plenarne sjednice u Strasbourgu svoj posao prebacujemo na nekoliko dana u Francusku. Mogu reći da ništa od naših aktivnosti iz Bruxellesa ne izbacujemo već samo ubrzamo ritam i naravno imamo svoje obveze na samoj plenarnoj sjednici. Naravno, postoji i takozvani „zeleni tjedan“ koji je predviđen za izvanparlamentarne aktivnosti i tada mi je raspored uglavnom ispunjen raznim aktivnostima diljem Hrvatske konferencijama i sastancima na kojima sudjelujem ili koje sama organiziram poput niza konferencija „Fight & Win – Kako se oduprijeti raku?“.

2. Koji je bio osnovni razlog da se kandidirate za Europski parlament?

Osnovni razlog moje kandidature leži u činjenici što sam htjela predstavljati Republiku Hrvatsku i njene građane u Europskoj uniji. Članstvo u Europskoj uniji bio je najveći vanjskopolitički cilj Republike Hrvatske od samostalnosti i htjela sam zastupati i izboriti se za naše interese jer to nitko neće uraditi osim nas samih. Naravno da posao u Europskom parlamentu smatram i velikim izazovom, ali ljubav prema domovini je ipak ključan razlog.

3. Je li posao zastupnice u Europskom parlamentu ispunio Vaša očekivanja?

Naravno, u svakom smislu te riječi. Biti sukreator europskih politika, a pritom zastupati hrvatske interese pred cijelom Europom je doista kruna moje političke karijere i jako sam sretna što sam dobila priliku raditi ovaj posao. Uskoro će biti točno 6 godina otkako sam preuzela ovu funkciju no elana za daljnji rad mi ne nedostaje.

4. Ratifikacija Istanbulske konvencije zauzela je mnogo medijskog prostora. Kakav je Vaš stav o toj temi?

Svoj sam stav oko Istanbulske konvencije već dosta puta izrazila i on je vrlo jasan. Mislim da su svi oni koji su htjeli izvrnuti značaj Istanbulske konvencije fabricirali činjenice i stvarali jednu politiku koja ne postoji. Srž Istanbulske konvencije je sprječavanje nasilja nad ženama i to je nešto što ne smijemo zanemariti ili opovrgnuti! Žao mi je što je došlo do raznih podjela

jer pitanje sprječavanja nasilja nad ženama ne bi trebalo biti sporno te mislim da imamo puno važnijih briga u Hrvatskoj kao što je rast gospodarstva, investicije, radna mjesta i zaustavljanje odlaska mladih u inozemstvo.

5. Vi ste potpredsjednica Kluba žena EPP-a. Koje ste sve aktivnosti do sada proveli i kakvi su rezultati?

Otkako sam ušla u Klub žena EPP-a provodili smo brojne aktivnosti za poboljšanje položaja žena kako u društvu, tako i u politici i gospodarstvu. Nedavno smo u Ljubljani imali kongres pod nazivom „Women First“ gdje smo raspravljali o jačanju položaja žena u politici i u procesima odlučivanja, ali i o važnosti sve većeg uključivanja žena u digitalni sektor, u IT industriju, STEM studije i slično. Naravno, aktivno radimo na tome da žene budu jednako zastupljene u politici, pogotovo u procesima odlučivanja i na visokim pozicijama u politici. Također, bavimo se i pregledom prava žena u drugim državama, a posebno su nam zanimljive zemlje kandidatkinje za članstvo u EU.

6. Zamjenica ste u Odboru za prava žena i ravnopravnost spolova u Europskom parlamentu. Čime se konkretno bavite u okviru tog Odbora?

Rad Odbora za prava žena i ravnopravnost spolova je sličan mom poslu u EPP Women s iznimkom da su u rad Odbora uključene zastupnice i zastupnici iz svih političkih grupa u Europskom parlamentu. U listopadu prošle godine predvodila sam delegaciju Odbora na konferenciji u Beču pod nazivom „Rodna jednakost i ti“ u organizaciji austrijskog predsjedništva Vijećem EU. Cilj konferencije je potaknuti pozitivan i otvoreni dijalog o različitim aspektima rodne ravnopravnosti među mladima, predstavnicima mladih, ministrima te drugim političkim dužnosnicima, kao i među vodećim stručnjacima iz međunarodnih nevladinih organizacija i europskih tijela. Tijekom rasprave o Istanbulskoj konvenciji u Hrvatskoj sudjelovala sam u New Yorku na 62. sjednici Komisije UN-a o statusu žena, a prioritetna tema je bila rodna ravnopravnost i osnaživanja žena i djevojčica u ruralnim krajevima.

7. Bili ste profesorica engleskog i njemačkog jezika na nekoliko škola i fakulteta, asistentica na Pomorskom fakultetu u Dubrovniku i ravnateljica Gimnazije u

Dubrovniku. Kako to da ste karijeru u prosvjeti odlučili zamijeniti profesionalnim angažmanom u politici?

Osjećala sam da mogu dati više za svoju zemlju i za naše građane. Raditi s djecom i mladim ljudima u školama i fakultetima i utjecati na njihov razvoj i obrazovanje je fantastičan posao, no shvatila sam da puno više mogu učiniti za te mlade ljude ako se politički angažiram. Ali kako u svojoj karijeri u prosvjeti, pa tako i u politici, za kvalitetan rad ne smiju se preskakati koraci.

8. Po Vašem mišljenju, koja je razlika između zanimanja u akademskoj zajednici i profesionalnog bavljenja politikom?

Karijera u akademskoj zajednici može značajno utjecati na promjene u državi ili svijetu, jednako kao i karijera u politici. No za mene osobno, politika je dosta atraktivnija i izazovnija te nudi neusporedivo više mogućnosti i novih kontakata.

9. Smatrate li da su žene danas dovoljno zastupljene u politici i postoji li razlika između njihove zastupljenosti u Hrvatskoj u odnosu na Europu?

Mislim da smo na dobrom putu, ali da smo još daleko od cilja. Žene u politici danas postaju sve zastupljenije i to je dobro, no potrebno je više žena na ključnim pozicijama, na pozicijama moći i na pozicijama na kojima mogu donositi bitne odluke. Zastupljenost žena u Europskom parlamentu je u konstantnom porastu otkako se vode takve statistike i u 2018. godini ona je iznosila 36,1%. Naš cilj je naravno što veća rodna ravnopravnost, tako da je dosta posla još pred nama. Broj žena u Saboru iznosi svega 19% i očigledno je da kaskamo za Europom.

10. Što mislite koji je glavni razlog takve zastupljenosti žena u politici?

Mislim da ne postoji glavni razlog, već se radi o kulminaciji nekoliko stvari. Još uvijek smo svjedoci raznih stereotipa koji se pojavljuju kad se priča o ženama u politici i to je nešto što pod hitno moramo riješiti, na hrvatskoj i europskoj razini. Zatim postoji problem gdje se rad žena manje vrednuje ili plaća od rada muškaraca, što je isto jako problematična praksa. Jedan od razloga isto tako je i nedostatak ženskih uzora u politici koji bi nagnao mlade djevojke da se politički aktiviraju, a razlog tome leži upravo u slaboj povijesnoj zastupljenosti žena. No

mislim da se trendovi polako okreću i uvjereni sam da ćemo u budućnosti vidjeti više žena u politici i biznisu, a samim time i sve veći broj uzora za mlade djevojke.

11. Kako Vi usklađujete obiteljske obaveze sa svojom političkom aktivnošću?

Stvar je u dobroj preraspodjeli svoga vremena. Ako na vrijeme izvršavate svoje obaveze, tada neće biti problema ni uskladiti se s obiteljskim obvezama.

12. Ostavlja li ovakav dinamičan politički stil života dovoljno slobodnog vremena za privatni život? Je li bilo trenutaka u kojima ste se osjećali umorno od svega?

Naravno da kad tako često putujete da dođe do određenog zasićenja i umora, no ne mogu reći da sam bila blizu odustajanja od svog posla, to nikako. Često me upravo ta putovanja podsjetila na to koliko i zašto volim svoj posao. Mislim da jako puno toga ovisi koliko je neka osoba u stanju kvalitetno raspodijeliti svoje vrijeme jer uvijek se pronade i nešto slobodnog vremena za svoje privatne obaveze i drage ljude.

13. Jeste li na putu prema svome političkom uspjehu doživjeli neugodno iskustvo ili neku vrstu diskriminacije samo zato što ste žena? Postoji li neka konkretna situacija koju možete podijeliti s javnosti?

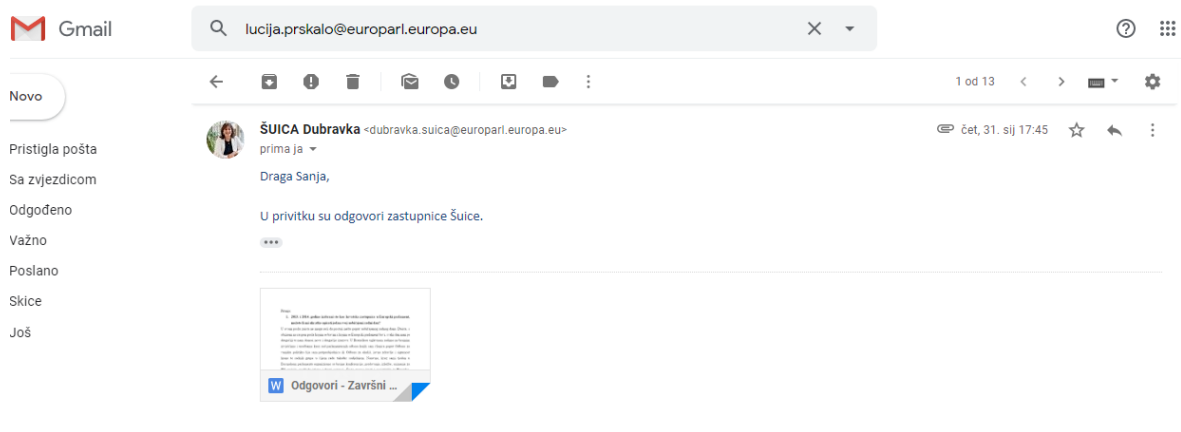
Znam za puno neugodnih situacija mojih kolegica i prijateljica, no osobno nisam doživjela neke neugodnosti.

14. Smatrate li da će se u narednih nekoliko godina promijeniti situacija na političkoj sceni u korist žena?

Apsolutno sam uvjereni da ćemo postići ravnopravnost spolova u politici i biznisu. Pa čak ako pogledamo i širi vremenski okvir, u posljednjih stotinu godina mnoge pozitivne stvari su se dogodile za žensko sudjelovanje u politici i daleko smo došli od situacije da je ženama bilo zabranjeno glasovanje do situacije danas gdje imamo žene na čelu najjačih svjetskih država. Nažalost, nekad se čini da se sve te pozitivne promjene odvijaju poprilično sporo, no neupitno je da se odvijaju. Mislim da je još dosta posla potrebno za potpunu ravnopravnost, ali smo sigurno na dobrom putu.

15. S obzirom na to da nam se bliže izbori članova u Europski parlament, planirate li se ponovo kandidirati za zastupnicu u Europskom parlamentu?

Nisam još u prilici otkriti vam svoje planove za nadolazeće izbore, ali mogu vam samo reći da ja jako volim raditi i da je u meni još dosta energije.

Slika 14. Odgovori zastupnice Dubravke Šuice

5.2. Biljana Borzan

Biljana Borzan je hrvatska zastupnica koja se našla u najužem izboru za prestižnu nagradu MEP Award, popularno zvanu „EU Oscar“, koja se dodjeljuje najboljim zastupnicima u Europskom parlamentu u određenim kategorijama. Borzan je ušla u top tri kandidata za nagradu za područje ženskih prava i ravnopravnost spolova.⁷²

Zastupnica Borzan snažno i uspješno brani ženska prava i ravnopravnost spolova u Hrvatskoj, jugoistočnoj Europi i na razini EU. Kao liječnica, stručna je i neumorna zagovarateljica prava na seksualno i reproduktivno zdravlje žena. Borzan je bila izvjestiteljica za sigurnost i zaštitu na radu te za Europsku strategiju za osobe s invaliditetom. Prednjači u borbi protiv nasilja nad ženama i djevojčicama. Inzistira na ratifikaciji Istanbulske konvencije. Izvjestiteljica je i za Europska sredstva za ravnotežu između poslovnog i privatnog života.⁷³

Biljana Borzan izabrana je za potpredsjednicu europskih socijaldemokrata. Tvrdi da kod nas još uvijek nije dovoljno dobro riješena potpora društva kako bi se žena bez problema mogla angažirati na svome poslu i ostvariti svoje ambicije, a da oni članovi obitelji o kojima

⁷² Biljana Borzan, Borzan u najužem izboru za EU Oscara, pristupljeno 13.08.2019., <https://biljanaborzan.eu/prava-zena/borzan-u-najuzem-izboru-za-eu-oscara/>

⁷³ Ibid.

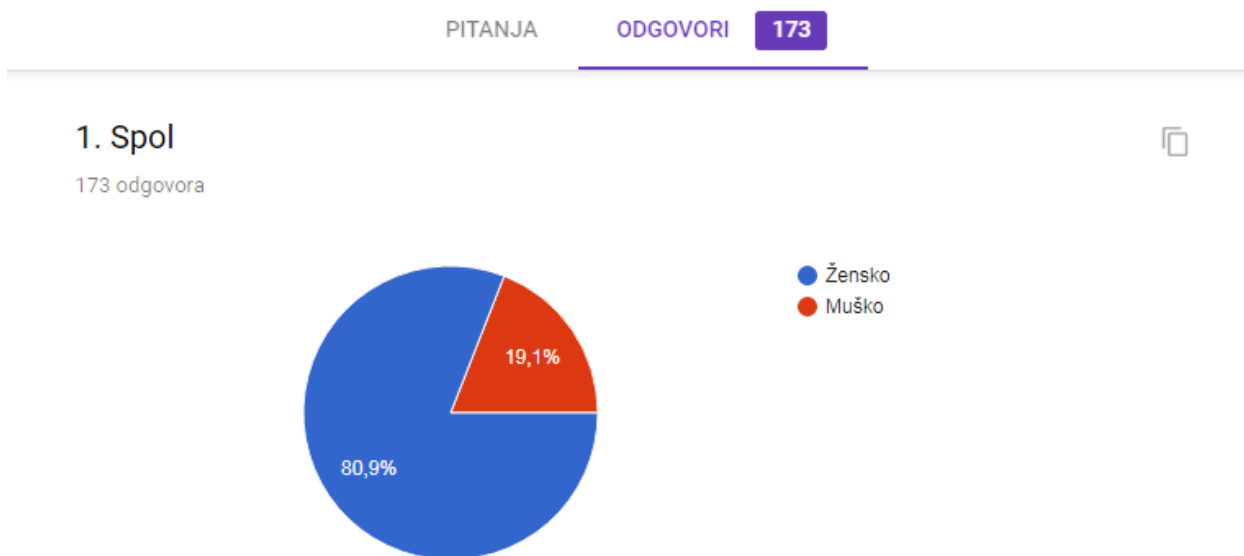
se žene tradicionalno najviše brinu, najmlađi i najstariji, ne pate. Vrlo je važna u ovom smislu i edukacija, kako bi muževi i očevi preuzeli dio odgovornosti na sebe.⁷⁴

Govoreći o rodnoj ravnopravnosti na radnom mjestu, zastupnica Borzan istaknula je da stojimo izuzetno loše što se tiče participacije žena u upravama poduzeća, smatrajući kako je jedini način da se to promijeni uvođenje obvezatnih kvota po uzoru na skandinavske zemlje. Pozitivnima je pak ocijenila kreditne linije za žene poduzetnice, posebice što se pokazalo da su ženska poduzeća uglavnom opstajala u gospodarskoj krizi.⁷⁵

Važno je da Hrvatska primjenjuje dobre prakse iz ostalih država Europske unije, tako treba primjenjivati i primjere dobre prakse iz same Hrvatske.⁷⁶

6. Anketa

Anketa će najbolje prikazati mišljenje društva o participaciji žena u politici, a provedena je na 173 ispitanika preko Google obrasca. Rezultati su niže navedeni.

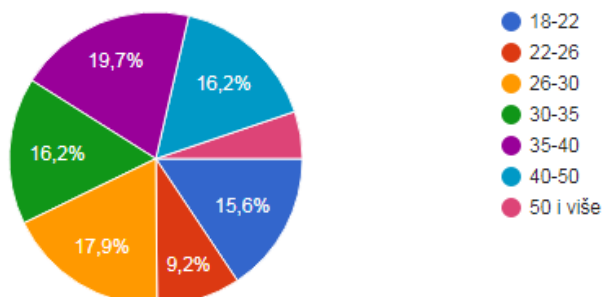
⁷⁴ Grad Rijeka, Zastupnica EU Parlamenta Biljana Borzan o pravima žena u Europskoj uniji, pristupljeno 13.08.2019, <https://www.rijeka.hr/zastupnica-eu-parlamenta-biljana-borzan-o-pravima-zena-u-europskoj-uniji/>

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

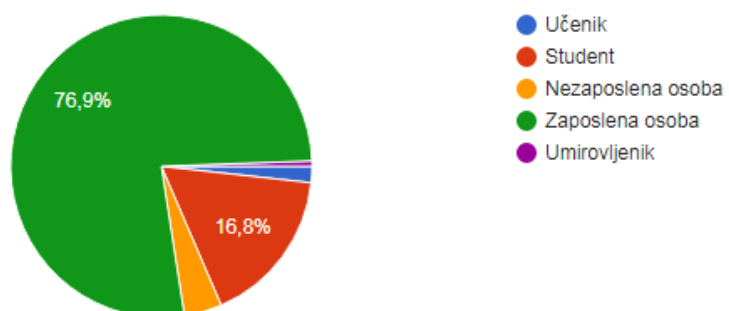
2. Dob

173 odgovora

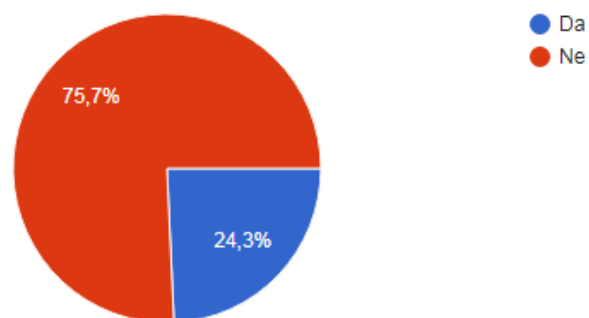
3. Vaš status

173 odgovora

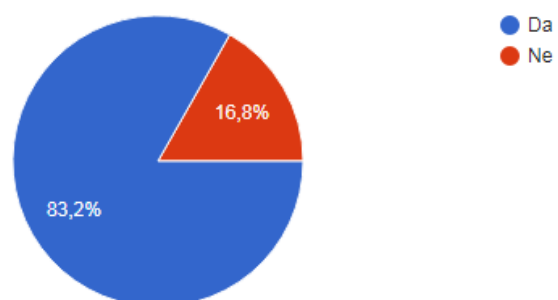
4. Je li Vam politika bitan faktor u životu?

173 odgovora

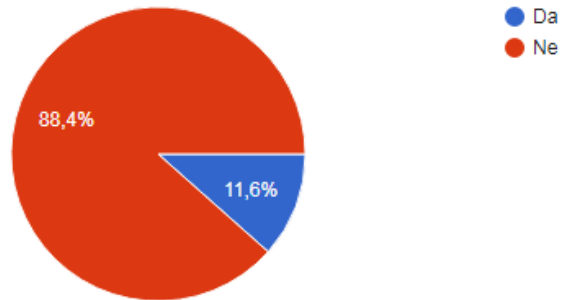
5. Izlazite li na izbore?

173 odgovora

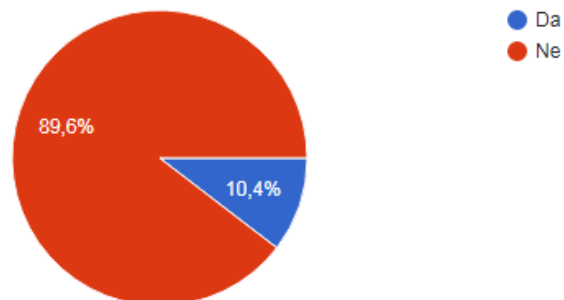
6. Sudjelujete li aktivno u politici?

173 odgovora

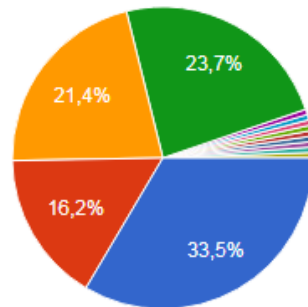
7. Smatrate li da je dovoljan broj žena uključen u politiku?

173 odgovora

8. Što mislite koji je razlog nedovoljne uključenosti žena u politiku?

173 odgovora

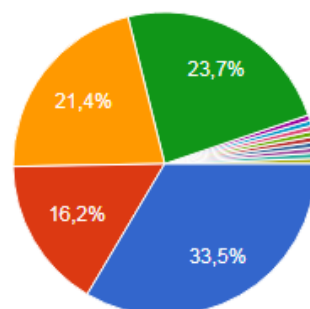

- Utjecaj okoline
- Predrasude žena samih
- Sklonost obiteljskim obavezama
- Nedostatak ambicija kod žena
- Nezainteresiranost za politiku
- Stanje u državi
- Mo
- Sve navedeno

▲ 1/2 ▼

8. Što mislite koji je razlog nedovoljne uključenosti žena u politiku?

173 odgovora

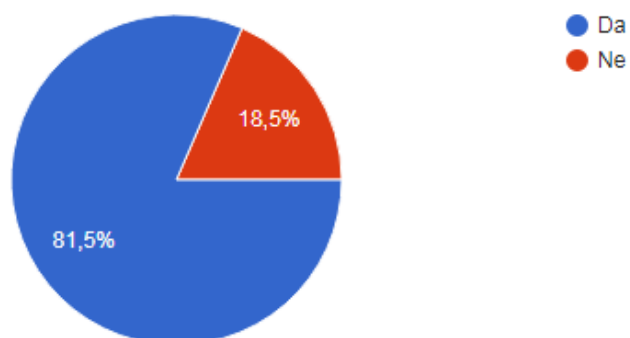
- Političari ih ne vole jer su sposobnije i ne mogu doći na liste.
- Nase drustvo je jos uvijek patrijarhalno, htjeli mi to priznati ili ne
- Tradicija i mišljenje da je politika muški svijet. Što i jest, ali je potrebno to mijenjati. Žene imaju drugačiji dis...
- Lažljivi političari
- kriminal

▲ 2/2 ▼

9. Smatrate li da su žene na izbornim listama samo radi ispunjavanja kvote koje su zakonski propisane?

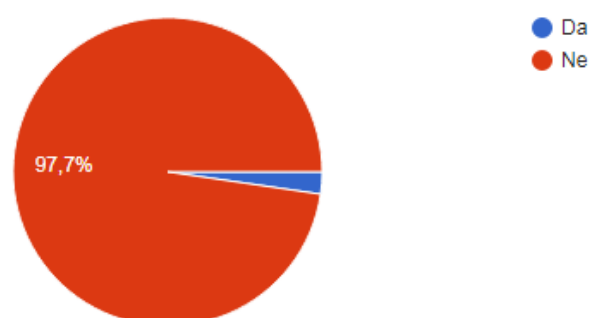
173 odgovora

10. Je li Vam za glasovanje na izborima bitna rodna pripadnost?

173 odgovora

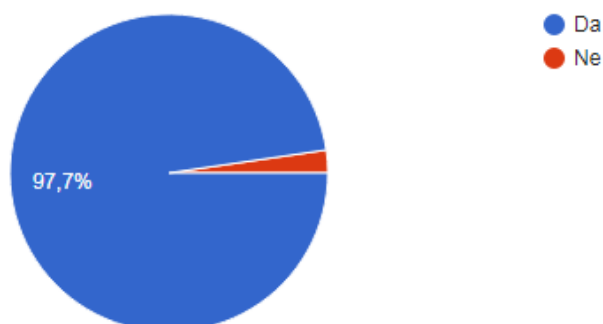
11. Ukoliko ste prethodno pitanje odgovorili sa DA, navedite svoje razloge.

5 odgovora

nisam
.*
/
Bitno mi je da mogu izabrati između jednakog broja pripadnika oba roda.

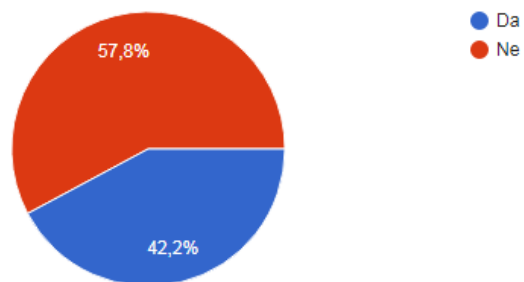
12. Smatrate li da bi žene u političkim organizacijama trebale obnašati jednake funkcije kao i muškarci?

173 odgovora

13. Smatrate li da su žene u političkim odlukama vođene emocijama češće nego muškarci?

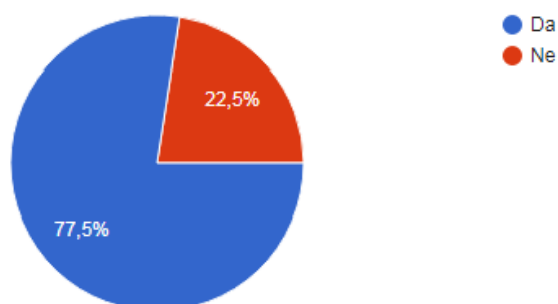
173 odgovora

14. Smatrate li da bi žene na vodećim političkim pozicijama obnašale svoje dužnosti bolje nego muškarci?

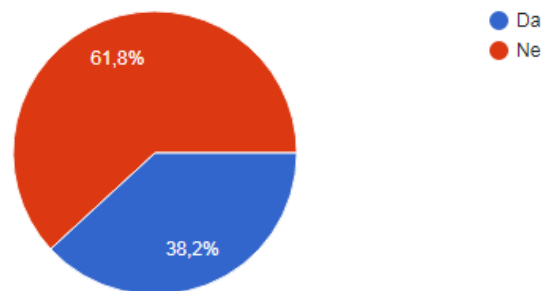

173 odgovora

15. Mislite li da će se u narednih 10 godina promijeniti nešto u pogledu veće zastupljenosti žena u politici?

173 odgovora

7. Zaključak

Uspoređujući prošlost i sadašnjost, položaj žena u društvu uvelike se razlikuje. Nekad žene nisu imale pravo na obrazovanje, nisu imale pravo glasa te nisu smjele izlaziti iz kuće. Njihov glavni „posao“ bio je brinuti se o kućanstvu, rađati i odgajati djecu. Psihičko stanje žena svakodnevno se narušavalo. Iako su ustvari bile „glave“ kuće, stvarao im se osjećaj manje vrijednosti. Takav način života doveo je mnoge žene do depresije, što je rezultiralo velikim brojem samoubojstava.

Borba za pravo glasa trajala je stoljećima, no danas je situacija ipak ponešto drugačija. Usprkos tome, još uvijek postoje okruženja gdje su žene diskriminirane, a takvi slučajevi se svakodnevno mogu pronaći i u poslovnom i u političkom okruženju. Uz zakone koji postoje i ratifikaciju Istanbulske konvencije, obiteljski nasilnici nad ženama ponegdje i dalje mirno šecu ulicama, i to samo zbog neuređenog pravosudnog sustava.

Što se tiče situacije u Hrvatskoj, na snazi je Zakon o ravnopravnosti spolova i kvote koje se moraju zadovoljiti prilikom sastavljanja izbornih lista. Žene imaju pravo na porodiljni dopust i bolovanje, a djelomičnu zaštitu mogu pronaći u mnogim udrugama. U odnosu na druge države, članice EU, Hrvatska kotira dosta nisko jer se potrebne promjene provode sporo i nisu sasvim učinkovite. Diskriminacija, mobbing i seksualna uznemiravanja i dalje su prisutni u našem društvu, zbog čega žene i dalje strahuju.

Hrvatska premijerka Jadranka Kosor borila se protiv korupcije, no ubrzo je maknuta s položaja i izbačena iz stranke, dok je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović svojim stavom i šarmom osvojila brojne strane medije.

Analizirajući današnje stanje društva i položaj žena u njemu, vidljivo je da u zadnjih par godina i nismo previše napredovali u povećanju broja zastupnica u Hrvatskom saboru i broja članica u Vladi RH-a. Situacija je identična i u Općinskim i Gradskim vijećima te Županijskim skupštinama.

EU parlament, naprotiv, svake godine pokazuje povećanje broja zastupnica. Kvalitetan rad i uspješni rezultati mogu se primijetiti kod zastupnica Dubravke Šuice i Biljane Borzan. Članice su mnogih odbora, a spadaju u najaktivnije zastupnice kojima je na prvom mjestu interes državljana RH, ali i žena, te njihova prava i zaštita. Europskoj komisiji šalju Rezolucije, postavljaju parlamentarna pitanja, pišu Izvješća, aktivne su na raznim područjima svog djelovanja. U Hrvatskoj su moralna odgovornost i integritet nestali iz politike, a to je i jedan od razloga što sve više mladih odlazi živjeti u inozemstvo.

Provedena anketa, koja se navodi u ovom radu, dokaz je koliko je društvo nezadovoljno sudjelovanjem žena u politici. Mnogi smatraju da se žene vode emocijama prilikom donošenja odluka, no, istovremeno, da bi obnašale funkcije bolje nego muškarci. Uspješan lider/liderica mora imati integritet, posebice u politici, mora biti „timski igrač“, poštivati one s kojima radi bez obzira na spol, godine ili stranku. Dobri međuljudski odnosi jedini dovode do pozitivnih rezultata.

U Koprivnici, 27. rujna 2019.

Sanja Labaš

Sanja Labaš

IZJAVA O AUTORSTVU

I

SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Sanja Labaš (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

Sanja Labaš

(*vlastoručni potpis*)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Sanja Labaš (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Uzroci podzastupljenosti sudjelovanja žena u politici: komparativni prikaz (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

Sanja Labaš

(*vlastoručni potpis*)

8. Literatura

Knjige:

- Feldman, A., Žene u Hrvatskoj, ženska i kulturna povijest, Ženska infoteka, 2004
- Pejić Bach, M., Ostvarenje potencijala žena u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2010
- Rodin, S., Jednakost muškaraca i žene, pravo i politika u EU i Hrvatskoj, Zagreb, 2003
- Šinko, M., Žene i politika: feministička politička znanost, Zagreb, 2015
- Šutić, B., Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Zagreb, 2011

Internet izvori:

- Matotek, V., 2010, Hrvatski povijesni portal, Prava žena kroz povijest, pristupljeno 19.04.2019.,
<http://povijest.net/2018/?p=1456>
- Štimac, I., 2014, Stara povijest, Moderan magazin za staru povijest, Čiji je otrov ubio egipatsku kraljicu Kleopatru?, pristupljeno 17.07.2019., <https://www.starapovijest.eu/ciji-je-otrov-ubio-egipatsku-kraljicu-kleopatru/>
- Europska unija, Europski institut za ravnopravnost spolova, pristupljeno 11.08.2019.,
https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eige_hr
- Središnji državni portal, Vlada Republike Hrvatske, Kako funkcionira Vlada, pristupljeno 7.08.2019., <https://vlada.gov.hr/kako-funkcionira-vlada/64>

- Poslovni dnevnik.,HINA, Jadranka Kosor: Od premijerke do izbacivanja iz stranke, pristupljeno 8.08.2019, <http://www.poslovni.hr/hrvatska/jadranka-kosor-od-premijerke-i-celnice-hdz-a-do-izbacivanja-iz-stranke-238153>

- Večernji list, Ginekolozi su od uhićenja prijavljeni na minimalac, pristupljeno 10.08.2019., <https://www.vecernji.hr/vijesti/ginekolozi-su-od-uhicenja-prijavljeni-na-minimalac-211225>

- Wikipedia, Slobodna enciklopedija, Ivan Pernar, pristupljeno 8.08.2019., [https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivan_Pernar_\(1985.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Ivan_Pernar_(1985.))

- Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, Životopis, pristupljeno 11.08.2019., <http://predsjednica.hr/stranica/5/>

- Hrvatski sabor, Statistički pokazatelji, Zastupljenost spolova, pristupljeno 13.08.2019., <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji/arhiva-statistika/statisticki-pokazatelji-o-zastupnicima-8>

- Grad Varaždin, Gradsko vijeće, pristupljeno 13.08.2019., <https://varazdin.hr/vijecnici-gradskog-vijeca/>

- Europska unija, Institucije EU-a, Europski parlament, pristupljeno 13.08.2019., https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_hr#kako-funkcionira-parlament?

- Biljana Borzan, Borzan u najužem izboru za EU Oscara, pristupljeno 13.08.2019., <https://biljanaborzan.eu/prava-zena/borzan-u-najuzem-izboru-za-eu-oscar/>

- Grad Rijeka, Zastupnica EU Parlamenta Biljana Borzan o pravima žena u Europskoj uniji, pristupljeno 13.08.2019, <https://www.rijeka.hr/zastupnica-eu-parlamenta-biljana-borzan-o-pravima-zena-u-europskoj-uniji/>

- Kobeščak, S., 2013, Teme, DW, Nezaštićene indijske žene, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/nea%C5%A1ti%C4%87ene-indijske-%C5%BEene/a-16774923>

- Küstner, K., 2013, Teme, DW, Zlostavljanja djece u Indiji - zakoni postoje, ali se ne poštuju, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/zlostavljanja-djece-u-indiji-zakoni-postoje-ali-se-ne-po%20C5%A1tuju/a-16588294>

- Felden, E., 2018, Teme, DW, Indija i Pakistan: silovanje kao društveni problem, pristupljeno 17.08.2019., <https://www.dw.com/hr/indija-i-pakistan-silovanje-kao-dru%20C5%A1tveni-problem/a-42315232>

- Europska komisija, 2019, Djelovanje EU-a za žene, pristupljeno 16.08.2019., <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/women/hr/>

- Sineau, M., 2003, Ravnopravnost-Vijeće Europe i sudjelovanje žena u političkom životu, pristupljeno 18.08.2019., https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/bibliotekaona/Publikacija%20Ravnopravnost_Vijeće%20Europe%20i%20sudjelovanje%20žena%20u%20političkom%20životu.pdf

- Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, pristupljeno 18.08.2019., <https://mdomsp.gov.hr/istanbulska-konvencija/index.html>

- N1info, Pravo na pobačaj, kako ga reguliraju zemlje Europe, pristupljeno 19.08.2019., <http://hr.n1info.com/Vijesti/a351528/Pravo-na-pobacaj-Kako-ga-reguliraju-zemlje-Europe.html>

- Jureško, G., Jutarnji list, Nova pravila za pobačaj, Jedna od novosti u zakonu je i odredba o pravu na priziv savjesti, stručnjaci se najviše podijelili oko jednog pitanja, pristupljeno 18.08.2019., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nova-pravila-za-pobacaj-jedna-od-novosti-u-zakonu-je-i-odredba-o-pravu-na-priziv-savjesti-strucnjaci-se-najvise-podijelili-oko-jednog-pitanja/8277224/>

- Povijest.hr, Zašto u Švicarskoj žene dugo nisu imale pravo glasa? (1971.), pristupljeno 19.08.2019., <https://povijest.hr/nadanasnjidan/zasto-u-svicarskoj-zene-dugo-nisu-imale-pravo-glasa-1971/>

- Olson, E., 2019, Libela portal o rodu spolu i demokraciji, pristupljeno 19.08.2019., <https://www.libela.org/prozor-u-svijet/10082-kako-su-dvije-godine-trumpa-utjecale-na-prava-zena-u-americi/>

Ostalo:

- Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), pristupljeno 7.08.2019., <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

- Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece, Narodne novine, br. 18/1978.

Popis slika

Slika 1. Participacija žena i muškaraca u svim sazivima Vlade RH	30
Slika 2. Grafički prikaz participacije žena i muškaraca u svim sazivima Vlade RH	31
Slika 3. Participacija žena i muškaraca aktualne Vlade RH.....	31
Slika 4. Grafički prikaz participacije žena i muškaraca aktualne Vlade RH.....	32
Slika 5. Zastupljenost spolova 8. saziva Hrvatskog sabora	37
Slika 6. Grafički prikaz 1 zastupljenosti spolova 8. saziva Hrvatskog sabora	38
Slika 7. Grafički prikaz 2 zastupljenosti spolova 8. saziva Hrvatskoga sabora	39
Slika 8. Zastupljenost spolova 9. saziva Hrvatskog sabora	40
Slika 9. Grafički prikaz 1 zastupljenosti spolova 9. saziva Hrvatskog sabora	41
Slika 10. Grafički prikaz 2 zastupljenosti spolova 9. saziva Hrvatskoga sabora	41
Slika 11. Gradsko vijeće Grada Varaždina.....	44
Slika 12. Ravnoteža među spolovima zastupnika po godini	45
Slika 13. Europski parlament, mandati 2019. godine.....	46
Slika 14. Odgovori zastupnice Dubravke Šuice	52